

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ – PUBLISHED BY UNWLA, INC.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Неприбуткова організація

“НАШЕ ЖИТТЯ”

Рік заснування 1944

РІК LXXVI ЖОВТЕНЬ Ч. 10

Україномовний редактор – **Лариса Тополя**
Англомовний редактор – **Тамара Стадниченко**

Редакційна колегія:

Маріянна Заяць (з уряду) – голова СУА
Уляна Зінич, Святослава Гой-Стром,
Софія Геврик, Петруся Савчак,
Ірена Грамяк, Лідія Слїж

ISSN 0740-0225

UKRAINIAN NATIONAL
WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.
A Non-profit Organization

“OUR LIFE”

Published since 1944

VOL. LXXVI OCTOBER № 10

Ukrainian-language-editor – **Larysa Topolya**
English-language editor – **Tamara S. Cornelison**

Contributing Editors:

Marianna Zajac – UNWLA President
Ulana Zynych, Sviatoslava Goy-Strom,
Sophia Hewryk, Petrusia Sawchak,
Irena Gramiak, Lida Slysh

“НАШЕ ЖИТТЯ” ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ (ОКРІМ СЕРПНЯ)

“OUR LIFE” IS PUBLISHED MONTHLY (EXCEPT AUGUST)

ЗМІСТ – CONTENTS

Лариса Тополя. Та, що живе в кутиках губ.	1
Маріянна Заяць. Ділимося вітками і думками.	2
Наша обкладинка / Our cover.	6,30
Валентина Семчук. Ваша праця – проміння сонця.	7
Ольга Кулик (Гнатюк). Володимир Озаркевич – культурно-громадський діяч, священник.	8
Павло Гінтов. «Повертаючи собі власну історію...».....	11
Аліна Акуленко. Про закони не сперечаються, їх виконують.	12
Ania Savage. Anniversary of “Mariusia Churai”.....	13
Marta Zielyk. Chervona Ruta Reflections.....	14
Огнєва Інелла. Я бачила, вони ішли за руку.....	17
Любов Сердунич. Вітаймось по-українському!.....	18
Олександра Юзенів. Такий загадковий Місяць.	19
Наталія Слободян — Байдюк. Світлій пам'яті синьйори Марії або «Чого варті італійські заробітки?».....	21
Любов Дмитришин-Часто. Справедливість.....	25
Настанови для дописувачів.	27
Стипендійна акція СУА.	28
Діяльність округ і відділів.	29
Надія Семчук. «Україна — свята і єдина».....	29
Тетяна Малахова. Мамі українського героя.....	30
Діяльність округ і відділів. Людмила Браташук. Щорічний традиційний пікнік в Окрузі Нова Англія.....	31
Ihor Magun. How to Self-Diagnose Without Driving Yourself into Panic Mode.....	33
Нашим дітям.	34
Postal Statement.	36

На обкладинці: Христина (Навроцька) Кудрик. *Maidan.* 2014, полотно,
акрил. 24 x 36 (61 x 91). Зі збірки мисткині.
Our cover: Christina (Nawrocky) Kudryk. *Maidan.* 2014, acrylic on canvas.
24 x 36 (61 x 91). From collection of the artist.

- The Editorial Board does not always share the point of view of the author.
- In Ukrainian, the editors follow the orthography of the Holoskevych dictionary.
- No reprints or translations of *Our Life* materials are allowed without the editor's written permission.
- The author is responsible for the accuracy of the facts in the article.
- Unsolicited manuscripts will not be returned.
- The editor reserves the right to shorten submissions and make grammatical corrections.
- **PLEASE NOTIFY US OF ADDRESS CHANGES PROMPTLY** – there is no charge.
- There is no charge for **MEMORIAL NOTICES** and the photographs with them.
- Please note that the deadline for all **ARTICLE** submission is the **5th of each month**.
- Authors are requested to include a telephone number with manuscripts to allow us to acknowledge submissions and verify information

Periodicals Postage Paid at New York, NY
and at additional mailing offices.
(USPS 414-660)

**POSTMASTER – send address changes to:
“OUR LIFE”**

203 Second Ave., New York, NY 10003

© Copyright 2019 Ukrainian National Women's
League of America, Inc.

Канцелярія СУА та адміністрація журналу “Наше життя”:

Tel.: (212) 533-4646

E-mail: office@unwla.org • E-mail: unwlaourlife@gmail.com

Адміністратор: **Оля Стасюк**

Канцелярйні години: **вівторок, середа, четвер – 12 – 8**

UNWLA / *Our Life*

**203 Second Avenue, 5th Floor
New York, NY 10003-5706**

Administrator: **Olha Stasiuk**

Office hours: **T. W. Th. – 12 p.m. to 8 p.m.**

\$3 Один примірник / Single copy

\$45 Річна передплата в США (не член СУА) / Annual subscription in the USA for non-members

\$50 В країнах поза межами США / Annual subscription in countries other than USA

Членки СУА одержують “Наше життя” з оплатою **членської вкладки** через відділ. **Передплатникам** письмово нагадується про відновлення передплати.
Річна вкладка вільної членки СУА – \$50.

Our Life magazine is included in UNWLA member annual dues, payable through the member's branch. **Subscribers** are sent renewal letters.
Annual dues for UNWLA member-at-large – \$50.

Та, що живе в кутиках губ

Ще задовго до того, як переселилася до Америки, коли вперше почула про існування її у поєднанні з прикметником «американська», то не розуміла, як вона може залежати від країни. Але з часом збагнула, що суть не стільки в ній, скільки в ставленні американців до життя і своїх проблем. А ще — в переконанні, що «моє залишається моїм і в мені», і найперше тоді, коли воно гнітить і напружує.

Вона за будь-яких обставин вже нікого не дивує, бо переслідує нас скрізь: у повсякденному житті, у соціальних мережах, з рекламних щитів, книжок-інструкцій, а часом і від випадкового перехожого. Ті, хто часто нею «послугуються», не тільки здаються, а й насправді є доброзичливішими та вихованішими, а ще — викликають довіру та бажання спілкуватися з ними. Вона — як пучок позитивної енергії, що легко, спрощено й невимушено передається від однієї людини до іншої. І буває вона лагідна та м'яка, ніжна і привітна — тоді її ймення *Усмішка!* Якщо ж їй властиві глузливість, іронія, скептицизм і в'їдливість, то це вже більше схоже на *Посмішку*.

Мені можуть дорікати, мовляв, справжню причину появи терміну «американська усмішка» слід шукати в маркетингу: її коріння — в бажанні привабити клієнта. Залишу цю дискусію соціологам, як і роздуми про те, чи правильно приховувати від світу свій внутрішній емоційний стан. Натомість висловлю своє задоволення від того, що така усмішка в США є (як і звичка говорити навіть незнайомій людині приємні слова, що покращують настрій). Бо «*consuetudo est altera natura*», що в перекладі з латини означає «звичка стає природою» (сутністю). А відтак, нашою сутністю стає або налаштованість на позитив (якщо часто усміхаємося), або, як протизвага, — постійне невдоволення життям (і, відповідно, завжди понуре обличчя).

Наша *усмішка* може віддзеркалювати безліч різноманітних внутрішніх емоцій і, на думку вчених, існує 19 її різновидів. Але тільки 6 справді свідчать про гарний настрій людини. Решта означає низку неприємних почуттів: збентеженість, ніяковість, страх, страждання. Також і *посмішка* буває різною і засвідчує, що в людині поселилися презирство, гнів, невіра, розгубленість. Щира весела *усмішка* з'являється на нашому обличчі, коли ми зробили щось собі на добро чи на добро ближньому та є

доказом відчуття внутрішнього задоволення. А от посмішка може повідомляти співрозмовника про певні загрози, а також застерігати від необачного контакту.

Кожен волів би спілкуватися з людиною, чия усмішка щира та відкрита. Проте щира усмішка не завжди була в пошані. Так, у XVII ст. відверто показувати свої емоції вважалося непристойним, а усміхатися, оголюючи зуби, вважалося ознакою плебейства. Зміни відбулися лише сторіччя по тому, коли французькі аристократи, насолоджуючись життям, повернули моду на щасливий вираз обличчя. Утім, у багатьох спільнотах така зміна етикету не відбулася й досі. Скажімо, в посібнику для іноземних працівників, виданому норвезьким урядом, зазначається: якщо ви думаєте, що усміхнений незнайомец — п'яний, божевільний або американець, то ви вже дуже довго живете в Норвегії.

Чи Біблія щось каже про усмішку? Це слово зустрічається там, але тільки кілька разів. Навіть більше — немає жодного натяку на те, що це є заповідь або веління. Але у Біблії сотні разів описується стан, який неможливий без усмішки — це Радість.

Втім, у міжнародному календарі зафіксували Всесвітній день усмішки та рішуче закликають вкрай позитивно впливати на наш з вами настрій. То ж будемо жити з *усмішкою* — і не тільки у Всесвітній День Усмішки, що відзначається щорічно в першу п'ятницю жовтня, але щодня. Бо усмішка лише з'являється зовні в кутиках губ, але народжується всередині. І пробивається назовні попри всі наші дорослі звички аналізувати, критикувати, контролювати, шукати, сумніватися. А за нею неодмінно йдуть чудовий настрій і велика радість — від гарної погоди, добрих справ, міцного здоров'я та любові до ближнього й життя.

Усміхаймося — собі, рідним і всьому світу!

Лариса Тополя, редактор.

Перша заступниця голови СУА Лідія Яхницька і я брали активну участь у щорічних Нарадах Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, а також у першій міжнародній асамблеї «Українка у світі: професіоналізм, активізм, традиція», що відбулися у Львові, Україна, з 31-го серпня по 3-го вересня

ц. р. Лідія розповість про нашу участь у заходах у статті з фотографіями в листопадovому випуску «Нашого життя», а я хочу поділитися з вами одним з питань, що розглядалися під час засідань СФУЖО та мою підготовлену відповіддю з нього.

Управа СФУЖО та учасники нарад 2019-го р.

Тема: «Співпраця СФУЖО з жіночими організаціями, урядовими та неурядовими інституціями в Україні – гуманітарні, культурні та просвітницькі проекти»

У 1991-му році, у перший рік Незалежності України, відомий український поет Іван Драч під час отримання премії Антоновичів у Києві дуже влучно охарактеризував працю СФУЖО: «Українські жінки у цілому світі, котрі несли нашу націю на своїх плечах у гірких часах, і кормили її у далеких країнах, щоб вона не вмерла, а тепер, коли настав час нашої нації процвітати, ці сильні жінки принесли її назад, щоб вона могла розвиватися».

Представники СФУЖО працюють на міжнародному рівні – через репрезентацію в Міжнародній Раді Жінок і, найголовніше, через ООН. Наші представниці в ООН в Нью Йорку і Женеві працюють довгі роки з посвятою і великим вкладом часу. Дороговказ нашим представницям був визначений ще у

1948-му році – бути продовженням українського жіночого руху та відстоювати права жінок України та українських жінок в діаспорі, звертати увагу на жіночі проблеми, потреби та права. У певних колах ООН з діяльністю СФУЖО добре обізнані. СФУЖО є партнером організацій, які мають такий самий доступ до «всесвітнього вуха». І її місія буде тривати надалі. Ми, члени організації, слідуємо її ініціативам, які є важливими для поточних питань щодо жінок і населення України.

Ми, організації, що входять до СФУЖО, є солдатами на безпосередньому полі бою, представниками нашої діаспори. Саме ми маємо доступ до урядів наших країн, співпрацюємо з місцевими неурядовими організаціями та з українськими місцевими організаціями.

Однак, як було, чи ще буде відзвітовано нашими складовими організаціями, ми також співпрацюємо з жіночими організаціями, які знаходяться в самій Україні – гуманітарними, освітніми, культурними. Упродовж цієї роботи саме ми підвищуємо обізнаність людей, які нас оточують у країнах нашого проживання, про нагальні потреби України та її населення.

Справді, від часу незалежності України, тобто вже 28 років, складові організації СФУЖО, які знаходяться в різних частинах земної кулі, спрямовують всі свої зусилля, щоб Україна розвивалася та процвітала. Ми були дуже щасливі та з відкритим серцем і душею почали свою співпрацю з незалежною, самостійною Україною!

Після здобуття Україною незалежності у 1991-му р. почався новий етап відносин між українськими жіночими організаціями за кордоном і Батьківщиною (їхньою, або їхніх батьків). Спочатку українки у різних країнах проживання активно лобювали інтереси Української незалежної держави, тим самим сприяючи її визнанню міжнародною спільнотою. А невдовзі всі ми долучилися до розв'язання нагальних гуманітарних проблем. Україна переживала тоді дуже важкі часи. Фактично, незалежність була лише на папері і треба було її будувати. Пройшло 28 років. А завдання те саме – помагати українцям відстоювати свою незалежну державу.

А тепер я зупинюся на співпраці з традиційними (організаціями, які діяли до незалежності України) і сучасними (після отримання незалежності) організаціями України в гуманітарних, культурних і просвітницьких проєктах, що є надзвичайно важливими як для діаспори, так і для України. Проведення спільних акцій, взаємовідвідування делегацій сприяли трансформації світобачення українських жінок.

*Учасники Першої
Міжнародної
Асамблеї у
Львівській
Політехніці.*

1. Співпраця СФУЖО з Національною Радою Жінок України почалася відразу після відновлення її у 1999-му р. Знаємо, що ця організація є правонаступницею Національної Ради Жінок України – жіночого громадського об'єднання, створеного у 1919-му р. в Кам'янці-Подільському. Головою тієї організації була Софія Русова. Так як СФУЖО об'єднує українські жіночі організації в діаспорі, так НРЖУ є парасольковою організацією для жіночих організацій України для їх доступу до Міжнародної Ради Жінок. Наші дві організації мають спільну мету діяльності – це консолідація зусиль жіночих громадських організацій, спрямованих на поліпшення становища жінок, підвищення їхньої ролі й соціального статусу в суспільстві.

Ми безмежно раділи, коли на 29-й сесії Генеральної Асамблеї Міжнародної Ради Жінок у Гельсінкі 3-го липня 2000-го року. НРЖУ прийнята до неї як об'єднання, що після 75-річної перерви повернулося до її складу з власною територією, прапором, гімном, мовою. Це був переконливий доказ того, що Україна існує, що її прийняв світ у свою співдружність.

Останніми роками СФУЖО дуже плідно співпрацювала з головою НРЖУ д-р Людмилою Порохняк-Гановською, яка була присутня на всіх Річних Нарадах СФУЖО, а також на Комісії Статусу Жінки при ООН, що відбувається кожного року в березні місяці.

На Генеральній асамблеї Європейського центру МРЖ у травні цього року д-р Порохняк була обрана заступницею голови цього центру. Вітаємо, д-р Порохняк!

2. Співпраця СФУЖО з Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» (МІОК).

МІОК – одна з перших інституцій української держави, що покликана слугувати єднанню світового українства.

29-го січня 2019-го р. Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (в особі голови Анни Кісіль) і Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою (в особі директора Ірини Ключковської) підписали меморандум про співпрацю. У меморандумі окреслено напрями спільної праці з міжнародною організацією, якою є СФУЖО, що об'єднує українські жіночі спільноти з 21 країни світу. Уже в 2009-му р. у Львові МІОК вперше приймав у себе делегатів і гостей Річних Нарад СФУЖО, де майже 100 років тому започатковано український жіночий рух. Відтак у 2013-му р. знову Річні Наради СФУЖО відбувалися у Львові в приміщенні МІОКу.

Директор МІОКу Ірина Ключковська, яка є великим другом СФУЖО, підкреслила, що «Львів – це епіцентр світового українства, куди з усього світу злітаються люди, які себе ототожнюють з Україною». Це справді так. Адже і нинішня Жіноча асамблея відбувається саме у Львові за сприяння Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою.

3. Співпраця СФУЖО і Всеукраїнською громадською організацією «Союз Українок» України.

Союз українок України (СУУ) є найстаршою жіночою організацією в Україні, яка бере свій початок ще у XIX столітті. Тому більшість українських жіночих організацій в діяспорі також мають назву «Союз Українок» і входять до складу СФУЖО. Отже, з цією організацією СФУЖО має давні зв'язки.

Найперше, через обласні та міські відділи СУУ здійснюється гуманітарна допомога від багатьох організацій СФУЖО. З перших років незалежності України жіночі організації діяспори почали створювати різні допомогіві акції та фонди в Україні тим, хто має потреби: дітям-сиротам, бабусям, школам-інтернатам, дитячим будинкам, геріатричним будинкам, школам, лікарням тощо. У щорічних звітах складових організацій СФУЖО конкретно висвітлена вся ця праця.

Кожна організація старається передавати гуманітарну допомогу, як то кажуть, «з рук в руки», тобто безпосередньо до того, кому ця допомога призначена. У Києві існує

Волонтерська служба, і деякі організації СФУЖО співпрацюють з цією службою. Наприклад, **Об'єднання українських жінок в Німеччині** співпрацює з Львівською громадською організацією «Україна – Європа – Світ», а також з громадською організацією «Все-світній рух патріотів України». **Організація українських жінок у Великій Британії** співпрацює зі Спілкою української молоді (СУМ) в Україні. Союз українок Франції надає допомогу солдатам на Донбасі через Асоціацію медичної та харитативної допомоги, яку створив Дмитро Атаманюк. **Союз Українок Америки** має своїх представників в Україні, які привозять допомогу конкретно до тих, кому вона призначена (військовим шпиталіям, пораненим солдатам, багатодітним родинам загиблих героїв України тощо). Такий метод співпраці себе виправдав, бо знаємо, що наша допомога дійде за призначенням.

4. Співпраця з Центром військового капеланства Курії Львівської Архиепархії УГКЦ при храмі святих Петра і Павла, настоятелем якого є о. Степан Сус. Організація українських Жінок Великої Британії передає через військових капеланів речі військовим в зоні бойових дій, подарунки пораненим воякам і жінкам-військовослужбовцям – так звана «Різдвяна акція», а також грошову допомогу на медичні потреби поранених воїнів.

Союз Українок Америки від 2014-го р. спонсорує проведення зимових і літніх таборів для дітей зі Сходу України, а також для родин військовослужбовців, які мають потребу у психологічній реабілітації.

5. Співпраця з Всеукраїнською Лігою Українських Жінок.

Об'єднання Жінок ОЧСУ (Канада) підтримала проєкт для встановлення на Янівському цвинтарі у Львові «Дзвону пам'яті» – частини Меморіалу Жертвам репресій московсько-комуністичного режиму на українських землях у 1934 – 1941 рр.

Доповнення прикладів співпраці почуємо під час звітування складових організацій СФУЖО, а їх дуже багато і вони дуже різноманітні!

Отже, доповнюючи тему цього зібрання, будь ласка, дозвольте мені прокоментувати та висловити деякі думки, спостереження щодо процесу партнерства між організаціями-членами СФУЖО й організаціями в Україні.

По-перше: **традиційні установки чи організації**, якими ми їх знали і співпрацювали до 1991-го р., можливо, змінилися через деякі причини.

Першою причиною є те, що з 1991-го р. в Україні утворилася величезна кількість нових організацій, що могло дещо зменшити кількість членів і змінити місії деяких традиційних організацій. Для діаспори є набагато більше варіантів для зосередження своєї уваги. Нині ми маємо вибір – будувати співпрацю на основі своїх традиційних установок чи розширювати наші горизонти. Нашою метою повинно бути узгодження діяльності організації з відповідним визначенням її місії та баченням.

СУА є партнером Союзу Українок України з часу його заснування в 1925-му р., і наше партнерство триває. Заступниця голови СУУ є організаторкою нашої щорічної стипендійної програми, вона збирає та переглядає всі заявки перед тим, як відправляє їх до США. СУА було б важко продовжувати цей 50-річний проєкт без допомоги СУУ. Прикладом підтримки СУУ з боку СУА є фінансування його щорічного збірника творчого конкурсу «Мій рідний край» серед студентів України. Це приклад наших традиційних партнерств.

Іншою причиною зміни традиційних установок є те, що членство нашої діаспорної організації теж видозмінилося. Найновіша хвиля імміграції з України приєдналася до наших рядів і ці жінки також мають свої налагоджені, особисті чи професійні, контакти в Україні, які вони рекомендують своїм діаспорним організаціям як партнерів.

Отже, модель установок є динамічною, а це впливає на наше партнерство з Україною.

По-друге, всі ми погоджуємося з тим, що **довіра та підзвітність є основними складовими** будь-якого ефективного та тривалого партнерства на будь-якому рівні – чи то особистому, чи організаційному. За останні роки наша допомога жертвам війни в Україні вимагає мовчазної довіри. У випадку, коли допомога надається окремій особі чи сім'ї, вимагати звітності – це досить делікатна справа. Ми повинні поважати гідність і гордість таких особливих одержувачів нашої допомоги.

Однак, що стосується наших відносин з медичними установами, а не з жертвами війни, то тут ми можемо і повинні вимагати їхньої звітності. Дозвольте мені поділитися з вами думкою, яку СУА обговорював протягом останніх кількох років, а саме: «ми дамо вам один долар, якщо ви докладете до нього такий самий долар в Україні». Установа повинна

«сама володіти» частиною процесу, і підзвітність має бути покладена саме на неї. Це може стати позитивним кроком для зміни культури відносин, за яких раніше організація могла звикнути до «лише отримання» замість «повної участі у процесі». Більшість з нас погодяться з тим, що це може бути важко втілити, і СУА працює над тим, аби знайти шлях до цієї моделі.

І, нарешті, ми повинні також пам'ятати, що **пропозиція змінити те, що ми можемо вважати старими ідеями**, або пропозиція вибору нових шляхів для розв'язання якихось питань є важкою для всіх. Те, що ми можемо пропонувати (або часом нав'язувати), може бути неприйнятним, незрозумілим. Хочу навести вам приклад того, як СУА вела свою діяльність з академічною установою, і як ми успішно вийшли з іншого боку цього «тунелю».

З ініціативи СУА ще у вересні 2012-го р. Український католицький університет (УКУ) започаткував програму Лекторію з жіночих студій. У вересні 2018-го Лекторій став Центром жіночих студій і нині пропонує не лише лекції та семестрові курси, але й консультує щодо отримання наукового ступеня з жіночих студій. Дорога до цього кінцевого результату була складною та вимагала компромісу й спільного розуміння традицій і цінностей.

Для нас тут, у Сполучених Штатах, все було дуже просто і зрозуміло: ми хотіли запропонувати жінкам України академічну платформу, де вони могли б обговорювати історії та сучасне життя жінок України, причому обговорювати їх на всіх рівнях: професійному, сімейному, особистому, політичному та релігійному. Дехто з членів Ради УКУ розглядав цю ініціативу як радикальний відхід від їхніх норм, потенційний рушій негативного впливу на традиційну модель сім'ї. Процес обговорення та розуміння того, що буде і чого не буде запропоновано на початку лекторію, як це буде презентовано, на якому факультеті університету і ким, тривав більше, ніж рік.

Мушу сказати, що легше було зібрати понад 150 000 доларів США для цієї програми, ніж остаточно узгодити текст письмової угоди та, нарешті, започаткувати лекторій. Митрополит Борис Гудзяк був і залишається палким прихильником програми та відіграв основну роль у цих перемовинах. Але, зрештою, він американець. Первинна назва програми, запропонована нами, була «Гендерні студії», однак в Україні вона має абсолютно іншу конотацію, ніж у США. Знову таки, це радикальний відхід від стандартів і цінностей УКУ. Тому ми

пішли на компроміс і переназвали її в «Жіночі студії». Вибір координатора лекторію також став складною справою, оскільки певні необхідні особисті стандарти мали суттєво перевищувати професійні якості. Ми знайшли рішення. Важливою ланкою між США та Радою УКУ була та залишається професор Марта Богачевська-Хомяк – добре знана американка, якій відомі погляди з обох сторін океану, і саме вона допомогла пройти цю дорогу. Але, знову таки, вона американка. США пишається цією надзвичайно успішною програмою, що стрімко розвивається, але шлях до неї пролягав через взаєморозуміння наших цілей і цінностей, а також компроміси.

Організації-члени СФУЖО утворюють мозаїку українських жінок. Наші широкі цілі, наша улюблена мова, наші глибокі переконання об'єднують нас. І це саме стосується установ і організацій в Україні – ми просто маємо знайти їх. Успішне партнерство можливе, але лише тоді, коли воно ґрунтується на

чесному обміні ідеями та відкритому обговоренні з метою досягнення взаєморозуміння та взаємоповаги.

Ми, члени СФУЖО, пишемо свою сторінку в історії демократичного руху української жінки. Коли розповідаю про США, я часто люблю підкреслювати, що США об'єднує покоління та хвилі імміграції українських жінок в Сполучених Штатах з часу його заснування!

СФУЖО робить те саме, але об'єднує покоління та хвилі жінок усього світу! Подумаймо над важливістю цього факту!

Наше майбутнє, майбутнє СФУЖО, буде успішним лише тоді, коли ми візьмемося за руки задля задоволення постійно змінних потреб не лише України, але і наших діаспорних країн.

Разом з нашими посестрами в Україні ми є потужною силою світового українського жіноцтва!

Дякую за увагу.

Наша обкладинка

Христина (Навроцька) Кудрик (Торонто, Онтаріо) народилася в Перемишлі в Західній Україні (нині Польща) у 1940-му р. іммігрувала з батьками до Канади (Вінніпег). Вчилася в Катерини Антонович; отримала диплом бакалавра мистецтва від Манітобського університету, після закінчення якого працювала в галузі графічного дизайну для відомих фірм Торонто. У Торонтському університеті отримала додатковий диплом бакалавра в галузі педагогіки мистецтва; викладала рисунок, живопис та історію мистецтва в Мистецькому центрі Центральної технічної школи Торонто; якийсь час була заступником директора центру. Одночасно виставлялася на групових виставках (понад 60), виставках кількох мистців і мала 8 персональних, серед них у галеріях Альберта Вайта та Іллюмінарі в Торонто, Пітера Гесса в Гамільтоні (пров. Онтаріо), Університеті Західного Онтаріо та в галерії Вест Енд в Едмонтоні (пров. Альберта). Її найостанніша персональна виставка відбулася в Національному музеї ім. А. Шептицького (Львів). Кудрик займається головно живописом, але продовжує цікавитись графічним дизайном. Виготовила логотипи для Королівського музею Онтаріо (виставка «Скіфські скарби»), для кредитової спілки «Будучність» (логотип Голодомору), для СФУЖО (нагорода Княгині Ольги). Виставляє також скульптурні та фотографічні роботи. Її емоційні твори, з очевидним інтересом до кольору, давніх символів та ідей, охоплюють різні стилі – від експресіонізму до постмодернізму. Роботи Кудрик можна бачити в приватних, корпоративних і публічних колекціях у Канаді, США та Європі, а також у Національному музеї в Києві та Національному музеї ім. А. Шептицького у Львові.

ВАША ПРАЦЯ – ПРОМІННЯ СОНЦЯ...

*Анатолій Банний передає Ірині Сенів допомогу від Союзу Українок Америки.
(Світлина Олександра Білоруса.)*

За дорученням голови громадської організації Всеукраїнське товариство політичних в'язнів і репресованих Орини Сокульської висловлюємо глибоку вдячність очолюваному Маріянною Заяць Союзу Українок Америки за щире допомогу членам ВТПВіР.

Ті, хто наповнюють повсякдення пристрасною жагою українських починань і невтомною благодійністю, високим служінням єднанню земляків в Україні та волею долі закинутих за океан, глибоко віддані утвердженню національної ідеї та світлого добродійництва, безкорисливій допомозі співвітчизникам в Україні й сердечній жертвовності до ближнього. Майже століття Союз Українок Америки йде дорогою плекання української свідомості й духовності, розвою рідної школи й видавництва, співпраці земляків в Україні та далеко поза її межами, чистого милосердя, душевної щедрості, справжньої людяності.

Одна з найвідоміших жіночих організацій Сполучених Штатів Америки США знає через невичерпне натхнення науково-освітньої та культурно-просвітницької діяльності, виховання палких патріотів і невтомних учасниць жіночого руху, творення щирого українського буття скрізь, де б не жили українці. А ще Союз Українок Америки уславив благодійність як вищу чесноту подвижницькою поміччю землякам.

До Києва і Львова, Луганська й Івано-Франківська, Чернігова й Сімферополя, Луцька й Запоріжжя – у всі куточки України простяглися стежки добродійних відряджень, листувань, переказів, вантажів... Друкування українських часописів, організація мистецьких святкувань, відкриття художніх виставок, влаштування дитячих фестивалів – це все щоденні турботи Союзу Українок Америки. Серед різноманітних напрямків плідної багаторічної праці США і допомога членам Всеукраїнського товариства політичних в'язнів і репресованих – людям, чиє життя вирізняє виняткове сумління задля Волі Рідної Землі.

У ці дні мальовничої яскравості озвалися теплом своїх сердець посестри очолюваного Маріянною Заяць Союзу Українок Америки і до славних доньок України – мешканок Полтавщини, колишніх політв'язнів радянських таборів. Грошову допомогу на оздоровлення, лікування й власні потреби отримали шістнадцять членкинь ВТПВіР із Полтави та чотири – з Великобагачанського, Миргородського й Полтавського районів. Полтавки та жительки Полтавської області – членкині ВТПВіР, сповідуючи щире повагу у великій родині тих, хто мучився й карався за Україну в московських в'язницях та, відчуваючи велику пошану до Української Держави, служачи ідеї єдності Соборної Незалежної Вільної України й усіх українців у світі, висловлюють глибоку вдячність США за надану фінансову підтримку.

З Полтавщини до американських міст і містечок, де мешкають і самовіддано працюють заради добра співвітчизників і земляків у Великій Україні наші посестри-доброчинці, ми засилаємо сердечні вітання із краю їхніх батьків й засвідчуємо гідне визнання непересічної патріотичної і благодійної діяльності Союзу Українок Америки, зичимо у здоров'ї та добрі провадити нові Українські справи на славу єдності й добробуту Рідної Землі.

Ми всі разом, полтавці – колишні політичні в'язні російських тюрем, голова обласного товариства ВТПВіР Анатолій Банний, із найщирішими словами подяки за добродійну допомогу бажаємо Союзу Українок Америки, його членкиням і голові Маріянні Заяць невтомності в щедрій праці на Українській Ниві, життєдайних задумів і звершень, Божого Благословення на невгасну мрію допомагати та здійснення нових добродійних кроків.

Тільки в нашому єднанні Українська Оселя повнитиметься сильним духом відданості, національне коріння напуватиметься з цілющого джерела патріотизму і жертвовності, розлоге гілля рідної духовності наснажуватиметься пристрасним прагненням Свободи й Соборності.

*Валентина Шемчук, заслужений працівник культури України,
член Національної спілки журналістів України.*

Володимир Озаркевич — культурно-громадський діяч, священник

Безперечно, біографія видатної особистості на тлі епохи – найкраща ілюстрація процесів, яким випало переписати геополітичний устрій Східної Європи нашого часу. У зв'язку із закладом старого світу, постав вибір – «модернізуйся або відступи». Починалися великі змагання за право гідно увійти у ХХ ст. Очевидно, кожне суспільство у своїй основі є традиційним. Проте, динаміка культурного та інтелектуального, соціального та економічного розвитку визначає його модерність, а отже – життєздатність та конкурентоспроможність.

У середині ХІХ ст. в Галичині вельми поширилася москвофільська тенденція. Задля її поборошення, посилювалися українофільські заходи, що, завдяки титанічним зусиллям, дали разючий результат: на час смерті Франка прийнято було вже говорити, що «українці завоювали Галичину».

Однозначно, що до визначних вислідів боротьби за право гідно почуватися у колі цивілізованих народів безпосередній стосунок мають вихідці з родини Озаркевичів. Об'єктом моєї уваги у даній розвідці постає непересічна особистість Володимира Озаркевича.

Син отця Івана Озаркевича (1826 – 1903), депутата галицького сейму та австрійського парламенту, і Теофілії Окуневської (1830 – 1904), народжений у с. Белелуї (Снятинського р-ну Івано-Франківської обл.). Володимир – старший із п'ятьох дітей, що дожили до зрілого віку (з одинадцятьох народжених). Хлопців батько посилав у вищі школи Львова, Чернівців і Відня, а дівчата при його допомозі здобували освіту переважно самотужки.

Ось діти, що примножили родинну та національну славу: Володимир Озаркевич (1853 – 1912) – греко-католицький священник, культурно-громадський діяч; Наталія Озаркевич – Кобринська (1855 – 1920) – культурно-громадська діячка, піонерка жіночого руху в Галичині, письменниця; Лонгин Озаркевич (1859 – 1940) – адвокат у м. Городку, громадсько-культурний діяч, муж Олесі Бажанської-Озаркевич (1866 – 1906) – письменниці, піаністки, культурно-громадської діячки; Євген Озаркевич (1861 – 1916) – лікар, культурно-громадський діяч, дійсний член НТШ; Єронима Озаркевич – Величко (1865 – 1937(?)) – колекціонерка народних мистецьких виробів, культурно-громадська діячка, дружина географа, історика-економіста та педагога Григорія Величка (1863 – 1935).

Володимир у 1879-му р. закінчив духовну семінарію та став сотрудником при своєму батькові у Белелуї. За два роки до цього старався про руку доньки священника у с. Лолин (нині Долинського р-ну Івано-Франківської обл.) Михайла Рошкевича Ольги. Як відомо, після арешту І. Франка 11-го червня 1877-го р., обшуку в домі пароха та відрахування нареченого з університету, батько вимагав, аби молоді люди зреклися своєї мрії про спільне родинне життя.

Проти волі родичів, О. Рошкевич продовжувала листування, а навіть таємно зустрічалася з І. Франком... По кількох наполегливих поїздках, В. Озаркевич отримав згоду на одруження. У листі від Ольги Рошкевич до Івана Франка читаємо: «Івасю, мені здається, що сли ти мене любиш, то повинен єсь бути рад з того. Преціж я буду вільна, свобідна, мені буде добре з ним. Правда? Ти забав волі, і сидів єсь за то 8 місяців! Ну, а п. Озаркевич преціж не тюрма, я краще скуплю свою свободу. Тебе люблю, ти ми показав дорогу, куди йти, а він (Озаркевич) отвирає ми ворота, що стоять заперті передо мною».

Оповідали, що сам Володимир був закоханий у дочку бідної священничої вдови, проте батьки не давали дозволу на шлюб. І Ольга, і Володимир, та й сам Іван (Франко) розглядали план фіктивного шлюбу, а навіть майбутньої комуни. Історія, описана в романі Чернишевського «Что делать?», вражала уяву молоді. Серед активних читачок була і Ольга. Про це – у циклі «Тюремні сонети» (Франка) (зб. «З вершин і низин», 1893):

*Колись в однім шановнім руськім домі
В дні юності, в дні щастя і любови*

*Читали ми «Что делать?», і розмови
Йшли про часи будуці, невідомі.*

Шлюб Володимира та Ольги відбувся 14-го вересня 1879-го р. в Лолині. Озаркевич забезпечив дружині можливість працювати творчо, мати інтелектуальне середовище, брати участь у суспільному житті, а також зустрічатися й переписуватися з Франком безперешкодно...

У 1885-му р. отця В. Озаркевича призначили парохом у Новоселиці Долинського, а згодом – Скопівці Коломийського району, у 1887-му р. – у парафію с. Сільці біля Галича (тепер

Тисменицького р-ну). Якраз закінчували будівництво нової церкви. Зробити розписи запросили Юліана Панькевича – відомого живописця.

Для села поява о. Озаркевича стала знаковою (тут він оселився на 20 років). У Сільці о. Володимир розгорнув активну громадську роботу. У тамошній читальні парох сам уголос прочитав усі томи «Історії Хмельницького» Костомарова і виступав проти москвофілів. Озаркевич всіляко захищав інтереси парафіян, працював для створення опозиційного до влади селянського товариства у Станіславському повіті. Цікавився історією та археологією.

І. Драбчук у роботі «Священник з характером» писав: «Те, що В. Озаркевич був чоловіком із характером, свідчить не тільки його вчинок із одруженням з Ольгою Рошкевич, а й один з яскравих фактів пізніших часів. Коли під час виборів до крайового сейму кандидатом від селян був Йосиф Гурик з Угринова, на противагу йому влада висунула одного судового радника, на сторону якого стала консисторія, і тодішній станіславський єпископ Ю(ліан) Пелеш. На виборах і справді всі священники віддали голоси, як тепер кажуть, за «провладного кандидата», і тільки о. В. Озаркевич голосував за Й. Гурика. Зразу після виборів о. Озаркевича закликав єпископ, і той надіявся, що Пелеш буде йому докоряти. Однак владика, на диво, тільки поцілував його в голову і сказав: «Ти один, сину, маєш характер».

У Сільці у подружжя Озаркевичів у 1888-му р. народився син Івась (на жаль, у дворічному віці хлопчик помер). Тут у 1890-му р. народилася ще й донька Олена-Ольга (вінчана 1910-го р. з о. Йосипом Іванцем). Олена брала участь у роботі Першого українського просвітньо-економічного конгресу у Львові (1909).

У 1908-му р. о. В. Озаркевич отримав нове призначення. До нової парафії с. Вижного (Верхнього) Березова (тепер Косівського р-ну) належали також парафіяни церков у Середньому та Нижньому Березовах. На багату парафію було чимало претендентів. У зв'язку з цим Консисторія проводила конкурс. Яка ж процедура передувала цьому призначенню? Про це можна прочитати у розвідці Василя Курищука «...Муж, гідний поваги». Як виглядала анкета-характеристика? Її повна назва — «Табель свойств кандидатів, стараючихся о бенефіції» (бенефіція – лат. «винагорода дохідною посадою»). «Табель» мав такі графи:

Назва бенефіції.

Ім'я і прізвище кандидата, вік, чин і де поставлений.

Безжонний, вдівець, жонатий.

Рукоположен в пресвітера, коли.

В якій чинності служить, де і як довго.

Як оцінений при конкурсному іспиті.

Моральні якості.

Пастирська розторопність.

Повага у підопічних.

Слава у публіки.

Діяльність і пильність: в публічному богослужінні; в катехизації; в урядуванні парохіяльному; у веденні метрикальних книг.

Старанність в захисті прав церкви і парафії.

Особисті заслуги, чи створив і утримує товариство «Апостольства Молитви» та «Братства тверезості».

Особисті вади і явні недоліки.

Переможець присягав на Євангелії, що перемиг чесно, нікого про це не просив, нікому нічого не давав і не обіцяв. Після цього від імені митрополичої влади він одержував сертифікат. Цитуємо

*Шлюбне фото
О. Рошкевич та В. Озаркевича.*

у перекладі з латини: «Царським іменем апостольської влади, величі найсвятішого патрона церкви греко-католицького обряду у Вижному Березові представляє Володимира Озаркевича, греко-католицького пароха в Сільці, мужа, гідного поваги через прагнення до науки, чистоти звичок, старанність і ревність в опікуванні душами, найкращого кандидата на цю посаду, вільну за законом і на ділі, і з цієї нагоди якнайлюбезніше запрошує найвидатнішого, найдостойнішого поваги і найславнішого Григорія Хомишина, єпископа Станіславського, щоб, згідно з правилами церкви, призначив отця Володимира Озаркевича на згадану раніше посаду...».

Розгляньмо графу «Особисті заслуги...» із характеристики, що її надав Єзупільський деканат: «У 1876-му р., навчаючись у духовній академії, проводив науку катехизації у карних закладах Львова;

яко сотруди́ник в Белелуї, їздив власною підводою до прилучених Красноставців без винагородження;

яко завіда́тель Белелуї, постарався, що в Красноставцях усі ремонтні роботи на церкві виконувалися добродійно;

яко завіда́тель Новоселиці придбав фонди на будову нової церкви;

в Сільці побудував і украсив церкву громадським способом;

громадським способом побудував помешкання (резиденцію) за 4000 крон;

7 років безкорисно заступав хворого священника у сусідньому селі».

Отож, о. Володимир стає душпастирем у парохії, що мала три церкви. Навіть із сотруди́ником у дочірній та прилученій церквах богослужіння проводилися почергово кожної другої неділі. Знаючи про це, о. Володимир Озаркевич при подачі документів на конкурс додав і таку заяву: «Підписаний додає таку декларацію, що на випадок одержання парафії в Березові Вижнім постарався про другого сотруди́ника, оплачуваного з фонду релігійного, а коли би то було неможливим, буде утримувати з власних фондів».

Старожили Нижнього Березова залишили спогади про вельми тактовне, лагідне, а водночас – конструктивне ставлення пароха та його родини до жителів села (про це, зокрема, у праці «Родина Озаркевичів» (Коломия, 1998) виходця з Нижнього Березова св. п. Петра Арсенича). О. Володимир був головою «Просвіти», ініціював побудову нової читальні – Народного Дому, де діяли бібліотека, хор, драмгурток, каса взаємодопомоги, товариство «Січ». У фундаментальній праці «Березівське боярство» (Детройт, 1962) вихідець із Нижнього Березова Іван Кузич – Березовський зазначає: «Перед I світовою війною Березови мали поважне число студентів університету, учительських семінарів і вищих клас Коломийської гімназії... Вся ця молодь із великим запалом кидалася до просвітницької праці... Вона була душею і рушієм усіх виборчих віч в цілій окрузі... У 1911-му р. за планом березунів, студентів університету, побудовано було в Березові Нижньому величавий будинок читальні під назвою «Народний Дім». Вся шкільна молодь гарячково працювала, щоб якнайскоріше закінчити театральну залю і почати аматорські вистави. Працювали ночами студенти з майстрами».

В. Куришук у дописі «...Муж, гідний поваги» також зауважує: «Були в отця й інші плани на ниві духовного розвитку, але несподівана смерть їх обірвала. Отець В. Озаркевич помер 11-го березня 1912-го р. і був похований біля церкви св. Миколая в Нижньому Березові. У некролозі, вміщеному у газетах, написано, що о. Володимир Озаркевич належав до найвідоміших священників краю».

Після смерті чоловіка Ольга Озаркевич жила в родині доньки (с. Миклашів біля Львова), де відійшла у вічність 30-го травня 1935-го р.

Могилу о. Володимира Озаркевича у Березові Нижньому доглянуто. Парох села о. Ігор Полюк і громада подбали про реставрацію та упорядкування пам'ятника. Щорічно у Нижньому Березові відбувається семінар учителів християнської етики шкіл м. Коломії (за ініціативи вчителя християнської етики Коломийської гімназії ім. М. Грушевського п. Марії Гнатюк (дів. Арсенич) з обов'язковим відвідуванням могили о. Володимира Озаркевича. Народний Дім у гарному стані. Тут діє бібліотека, а в залі відбуваються концерти.

Очевидним є те, що зусилля о. Володимира Озаркевича, його покоління і його родини у справі відродження та модернізації краю увінчалися успіхом.

Ольга Кулик (Гнатюк), ЛССМШ ім. С. Крушельницької.

«Повертаючи собі власну історію...»

Передмова українського піаніста, доктора музичного мистецтва, лауреата міжнародних конкурсів Павла Гінтова до концерту з творів українських композиторів «Україна: повертаючи собі власну історію» на фестивалі «Перехрестя» в Лінкольні (штат Небраска).

Програма має назву «Повертаючи собі власну історію». Не я її придумав, але важко було надати їй влучнішу назву. Дозвольте мені пояснити, чому. Україну називають «хлібним кошиком Європи» за її плодovitи землю. Кажуть, якщо встромити палку в українську землю, вона розквітне і даватиме плоди. Звісно, це перебільшення. Але в тій частині світу кожна держава, яка намагалась стати локальною наддержавою, вважала за необхідність володіти Україною. Протягом століть іноземні армії маршували Україною, а уряди намагались диктувати українцям свої закони. Що вам потрібно знати про українців: вони дуже вперті та не люблять, коли їм хтось вказує, як жити. Тому Україна постійно повставала, українці постійно боролись за свою незалежність. Але ця впертість грала з українцями і поганий жарт. Бо, як кажуть у нас, там де два українці — там три гетьмани. Протягом століть лідери українських визвольних рухів не могли порозумітись. Іноді через різне бачення майбутнього, іноді через власні амбіції. Наш видатний поет XIX ст. Тарас Шевченко писав: «Коли діждемось Вашингтона З новим і праведним законом?»

Українці повставали, але починали сваритись між собою і програвали потужному ворогу. А коли вас захоплює зовнішній ворог, він не тільки встановлює свою владу і свої закони. Він також намагається знищити вашу культурну ідентичність, щоб ви забули, хто ви є насправді.

Доки я ще не почав говорити про справді темні сторінки нашої історії, дозвольте мені навести такий приклад. Російська Імперія мала звичку надавати нову назву захопленим територіям, щоб через деякий час ніхто не міг навіть згадати, що ці території колись не належали Росії. Територію сучасної України вони назвали «Маленька Росія». І навіть одним словом — Малоросія.

На початку XIX ст. у Відні Бетговену сподобалась мелодія, яку він почув від вуличних музикантів, і він написав варіації на її тему. Йому було цікаво, звідки ця мелодія. Я уявляю, що він запитав друзів, і, можливо, один з них — Андрей Розумовський, посол Російської

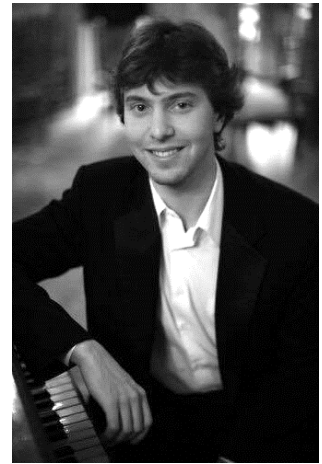
Імперії — розповів йому, що це відома народна пісня. Але він не сказав «українська пісня». Він сказав «малоросійська». І Бетговен так і записав: «Kleine Russische Lied» — «Маленька російська пісня». Що це взагалі означає? Пізніше редактори не знайшли відповіді на це запитання, викинули «маленька» і опублікували як «Варіації на російську тему». Але ж це одна з найвідоміших українських пісень, яку співають українською мовою!

Інший приклад. Чайковський написав Другу Симфонію, де використав українські народні пісні. Композитор провів багато часу в Україні і любив українську культуру. Але, за звичкою того часу, він назвав симфонію «Малоросійська». І нині, коли ви йдете на концерт симфонічного оркестру, який виконує Маленьку Російську Симфонію, ви питаєте себе: «Що ж саме є маленького у цій симфонії, яка звучить майже 40 хвилин?» Чи, можливо, Чайковський написав ще й Велику Російську Симфонію, яка триває ще довше? Звісно, ні. Правильний переклад назви цієї симфонії — «Українська».

Так, це дещо дивні приклади. Але, думаю, ви вже починаєте розуміти, чому не часто чули про українську культуру. А ми ще не говорили про вбивства найталановитіших українських митців, про репресії проти української інтелігенції — про свідоме нищення української культури.

Україна стала незалежною лише 28 років тому. Ми ще тільки почали відкривати для себе те, що було сховано від нас протягом десятиліть. А це — великий і різноманітний пласт академічної культури, яка є частиною європейської так само, як польська, чеська, іспанська, італійська тощо.

Деякі композитори, твори яких ви почуєте сьогодні, були б дуже здивовані, якби їм розповіли, що у 2019-му р. їхню музику гратимуть у Лінкольні, штат Небраска, перед повною залю людей. І я дуже вдячний за те, що ви проводите цей вечір саме тут. Сподіваюся, ви отримаєте задоволення від нашої програми.

ПРО ЗАКОНИ НЕ СПЕРЕЧАЮТЬСЯ, ЇХ ВИКОНУЮТЬ

Український правопис перестав бути предметом суперечок: 3-го червня цього року на сайті МОН викладено офіційну його версію, тож з того моменту маємо його дотримуватися. Про це — тезово.

- Правопис має бути. Бо він — мовна конституція. Складно уявити життя мови, з якою усі поводяться без правил. Коли ми дотримуємося правопису, то захищаємо правовий статус мови.

- Оскільки правопис — мовна конституція, його треба поважати. Але складно поважати те, що не знаєш. Ще складніше — знати те, чого не розумієш. Тому правопис має бути зрозумілим. Не лише філологам, а всім. Бо ним користуються всі. Але зрозумілий — не означає спрIMITизований. Зрозумілий — це доступно розтлумачений. Правопис складають філологи з урахуванням мовних закономірностей і традицій.

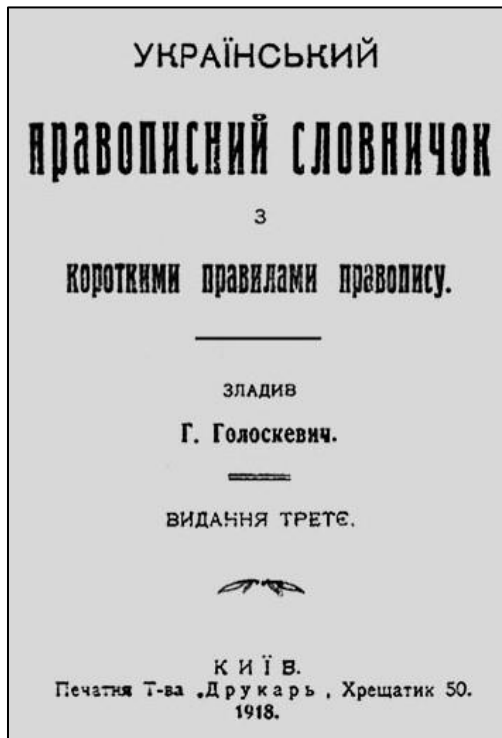
А також з урахуванням того, що він упорядковується для широкого вжитку, а не з метою захисту вузько спеціалізованих дисертацій.

- Історія українського правопису — це історія мовної політики. Імперської мовної політики. Про це треба згадувати, коли захочеться запитати: навіщо?

- Перефразовуючи Івана Огієнка, краще недосконалий, але один, ніж багато, але різних (правописів). Ми вже проживали досвід, коли було «багато правописів», і це вилізло нації боком.

- Питання не в тому, що індик став мемом. А в тому, щоб допоки ми сперечаємося про індика/индика, то можемо втратити мову як таку. Бо розділяй і владарюй — перевірена часом політика. Пам'ятайте про це щоразу, коли захочеться зійтися в двобої навколо ефіру або етеру.

- Мова — стосується кожного. Саме тому на цих струнах душі легко грати. І саме тому питання мови настільки гострі. Нам насправді неоднаково, якою мовою ми говоримо.

- Варіантність — зло. Але ще більше зло — не дійти компромісу. Тому якщо варіантність — дитя компромісу, нехай буде. А мовна практика покаже.

- Правопис — це мовна база. Її можна й треба обговорювати. Але лише після того, як вивчиш. До того — зась.

- Правопис може подобатися чи ні, але це — наші особисті симпатії. Для домашнього вжитку. Бо на практиці його треба поважати й виконувати. Інакше у мови не буде майбутнього. Кожен, хто кидає камінь у нову редакцію правопису, так чи інакше мурує надгробок нації. Бо нація без мови — фікція.

- Нові правила не такі страшні, як їх малюють. Дорогу долає той, хто йде. Так само і з правописом.

- Якби на початку 90-х одразу довели справу до логічного завершення, сьогодні б насолоджувалися мовною гармонією. Усе треба робити вчасно. Але подеколи пізно — все ж краще, ніж ніколи.

- Майбутнє української мови залежить від кожного з нас. Не лише від того, якою мовою ми говоримо. Але й від того, яку інформацію про мову ми поширюємо.

- Любов починається із розуміння. Зокрема і любов до мови. Любити — означає розуміти та робити все можливе, щоб любов до мови не обмежувалася надричним голосінням за її стражденною історією (хоча знати історію мови треба), а перебувала в надійному правовому полі.

- З чого почати? З розуміння, що знання мови залежить від нас. Ніхто не прийде і за нас не вивчить.

Аліна Акуленко, Київ.

Anniversary of *Marusia Churai*

by Ania Savage

This year marks the 40th anniversary of the publication of poet Lina Kostenko's novel in verse, *Marusia Churai*, a work set during the hetman era of Ukraine. For a time, it appeared that *Marusia Churai* would lie unread. Kostenko wrote the novel in 1973, at a time Soviet censors were blacklisting her work because of her support of the Ukrainian political dissidents who came to be known as the "shestydesiatnyky" (the "sixtiers"). It took six years for the censors to relent and permit the publication of the novel, which finally went to press in 1979. Eventually, in 1987, Kostenko was awarded the Taras Shevchenko National Prize of the Ukrainian SSR for her verse/novel.

Set in 17th-century Poltava, *Marusia Churai* evokes characters, who cannot see beyond their narrow outlook and the superstitions that govern life in the villages in the steppes along the Dnipro River and who condemn anyone who does not abide by the social rules of the hetman era. Kostenko was inspired by the legendary figure of a folk minstrel named Marusia Churai who was said to have wandered from village to village while singing about a fickle kozak who was poisoned by one of his lovers. In Kostenko's novel, it is Marusia herself who is accused by the kozak's mother of murdering her son. Marusia is arrested and put on trial in a court presided over by Poltava's hostile elders.

The novel opens in a packed courtroom. Marusia is accused of using witchcraft to charm the innocent kozak, although no witness has any concrete evidence against her. As the testimony unfolds, it becomes clear that the local people resent and blame Marusia because she is different from them. She does not conform. The crowd sides with the kozak's mother.

Marusia is indifferent to the trial proceedings and sentencing; her world came to an end when Kozak Hryts died. She is found guilty and sentenced to execution by hanging. When the kozak hetman hears of this verdict, he orders the sentence to be commuted for the sake of Marusia's famous kozak father. In doing so, the hetman recognizes and responds to Marusia's talent. He believes that the people need song makers and creative individuals because without such individuals a nation is at risk of losing the memory of its history. Extrapolating from this belief, we can easily surmise that this may be the reason Kosetenko's novel was deemed subversive in Soviet Ukraine.

After her pardon, Marusia can no longer live in Poltava. She embarks on a pilgrimage to Kyiv. Once there, she regains her spirits while realizing that Kozak Hryts was unworthy of her love. The reader eventually learns that Hryts was poisoned by accident. Realizing that he was going to marry another woman, Marusia prepared poison for herself. Hryts came to see her with the intent of explaining why he was abandoning her. He drank the poison, which had been added to wine, by chance.

* * *

Author's Note: Alone in a strange city and unwilling to explore Kyiv at night, I turned to reading Kostenko's novel to pass the time. Later, despite a full schedule and assorted invitations from newly acquired friends, I returned to *Marusia Churai* with a different purpose: to translate it. I close with an excerpt from the opening lines of Kostenko's work:

In the summer of 1658 Poltava burned to the ground.
Along the river, thatched roofs went up in flames
as did the wooden domes of churches.
The wind gusted and the fire roared.
Above the administration buildings
floated light ash of incinerated records -
from all those city tomes
of the proceedings of court trials.
Was the transcript of Marusia Churai's trial among them?
Is that why none of the testimony against her survived to our time,
because Poltava's records burned
while the town was ransacked
as the war continued?
What if the transcript were found - in a monastery or in someone's attic?
What if it survived unscathed -not singed - untouched?

Chervona Ruta Reflections

by Marta Zielyk

“Subversive.” That’s how I was described by the local Ukrainian press exactly 30 years ago as I arrived in Ukraine to cover the first Chervona Ruta festival. The news organization I worked for at that time was Munich-based Radio Free Europe/Radio Liberty whose mission was to report the news to countries lacking a free press. I was part of the Ukrainian Service of Radio Liberty and our broadcasts aimed to pierce the Iron Curtain and provide the Ukrainian population with uncensored news. If that was subversive, well then, I was proud of it.

With its initial debut, the Chervona Ruta Festival became a seminal event in modern Ukrainian history. For six days at the end of September, 1989, dozens of groups, soloists and musicians flocked to Chernivtsi, a beautiful town in western Ukraine, close to the Romanian border. Tens of thousands of spectators also came to hear them. But I doubt anyone could have predicted the far-reaching consequences of this event. Those few days in Chernivtsi saw the dramatic birth of modern Ukrainian-language popular music and the emergence of a new Ukrainian musical elite.

Until then if young people in Ukraine wanted to listen to or emulate rock music, which was sweeping the world, they had two choices: rely on western music (to which they had only sporadic access) or listen to Russian groups. The regime claimed that the Ukrainian language had no prestige, that it was the language of peasants and therefore simply unsuitable for the modern world. It was fine for singing the usual hackneyed lyrics about sunflowers swaying in the breeze or nightingales singing in the trees, but it could go no further. Modern rock music was simply incompatible with the Ukrainian language, the authorities asserted.

The festival proved the opposite. Amidst deep concern on the part of Ukrainian cultural elites over the weak state of Ukrainian popular music and of Ukrainian mass culture as a whole, Chervona Ruta attracted over 150 singers or groups. They were to compete in three categories, vying for titles of best performance in pop music, rock music and the music of singer-songwriters or “bards.” The one and only stipulation was that all performances had to be in Ukrainian. The festival proved that there was indeed a generation of young, energetic, creative, talented Ukrainian musicians. Some had flown under the radar of the Soviet authorities for years, others burst onto the music scene when given a forum such as this festival. While the Soviet regime was attempting to squeeze out the Ukrainian language from almost all spheres of life, young people, it seems, weren't wholly apathetic to the plight of their language or their music. It became apparent that for young Ukrainians—those who had matured during the times of the Stalinist terror and Brezhnev’s stagnation, and finally, Gorbachev’s glasnost—the time was ripe for a rebirth of Ukrainian culture.

When news of the “First All Republican Music Festival Chervona Ruta” (named for the popular song written by Volodymyr Ivasiuk) reached me in my Washington, D.C., office it seemed like a perfect fit for me as a journalist. I had been broadcasting a weekly youth show for years, and music was a large component of my shows. The problem was that no Radio Liberty journalist had ever been given official accreditation to cover an event in Soviet Ukraine. But my boss and I decided that I would try. After submitting my official request for a working visa, I was invited to the embassy of the USSR in Washington, D.C., for a “chat.” The building was a rather attractive *beaux-arts* mansion on 16th Street, but I was acutely aware that setting foot in it meant I was on sovereign Soviet soil.

The chat lasted all of 5 minutes during which I was politely informed that my request for a working visa was denied. When I asked why, all I received was an enigmatic smile and a hand on my back ushering me out. Undaunted, my Service chief and I decided that I would still travel to Chernivtsi but on a tourist visa (which was approved) and report on the festival nevertheless. Clearly, being officially recognized as a journalist and getting accreditation was preferable, but in the end, the mission of covering the festival for Radio Liberty listeners had to take precedence.

A funny thing happened when I actually arrived at the festival. I stopped in at the offices of the festival directors and introduced myself. Eyes went wide with surprise but no one seemed the least bit bothered by the presence of a “subversive.” In fact, everyone went out of their way to make me feel welcome. They were all nationally conscious cultural activists and were clearly happy to have Radio Liberty reporting on the festival openly and truthfully. When I regretfully explained about being denied a working visa, knowing looks were exchanged all around and I was told to come back the next day. I did and was

presented with an official ID and journalistic accreditation. Victory! I didn't ask for particulars, sensing that achieving this had obviously been a complicated transaction between the festival directors and the Soviet authorities.

Now that I think about it, my Chervona Ruta experience really began on the 4 hour train trip from Lviv (where I landed) to Chernivtsi. Halfway into the trip I heard the sound of guitars and singing coming from the other end of my train car. And not just any singing: it was in Ukrainian! I recognized the songs from my days in Plast. Someone was singing patriotic Ukrainian songs like “Ой у лузі червона калина” and “Гей там на горі Січ іде”! Intrigued, I came closer and met three young Ukrainian men from Lviv who introduced themselves simply—and a little warily—as Andriy, Viktor and Taras, and said they were on their way to Chervona Ruta. Only later did I learn that I and the rest of the passengers were entertained that day by none other than Viktor Morozov, Andriy Panchyshyn and Taras Chubay, founding members of the of the famous Lviv ensemble, “Ne Zhurys.”

The list of festival performers from all parts of Ukraine, reads like a who's who of contemporary Ukrainian music, although in 1989 many of them were still unknown on the wider Ukrainian musical stage: Vasyl Zhdankin, Braty Hadiukiny, Maria Burmaka, Komy Vnyz, Vika, Zymovy Sad, Andriy Panchyshyn, Eduard Drach, Viktor Morozov. I was struck not only by their sophisticated musical abilities and finely honed stage image, but more importantly, by the bravery of their performances. I have to admit, I never anticipated such a steadfast and aggressive show of Ukrainian patriotism. It was the first time I heard songs in Ukrainian about the Communist regime, about love of the Ukrainian language. They resurrected ancient Ukrainian songs and anthems, songs of the Sichovi Striltsi and UPA. Vika from Lviv, who won the rock music competition, was especially effective with lyrics that skewered both communist party hacks and the passivity of the Ukrainian nation. She stopped the crowd of listeners dead with the opening words to her song: “Ганьба” (Shame):

“Кричу: "Ганьба!", але моє волання не долітає до престолу” (I scream “shame” but my cries do not reach the altar!). During her performances the crowds enthusiastically sang the refrain along with her:

*Хто не живе, той не вмирає,
Хто не заснув, той си не просинає,
Хто очі не відкрив, той ніц не баче,
За тобою, Морозенку, вся Вкраїна плаче.*

*He who hasn't lived, cannot die
He who hasn't slept, cannot wake up
He who hasn't opened his eyes, sees nothing
All of Ukraine weeps for you, Morozenko*

Taras Kurchyk from Drohobych, who at age 20 was the youngest performer to be awarded, performed his poignant song “Не судить мене.” (“Do not judge me.”)

*Ми забули все, ми забули рідне слово
Ми забули все, ми забули рідну мову
За яку колись діди кров свою пролили
Щоб онуки їх по чужому говорили.*

*We forgot it all, we forgot our native words,
We forgot it all, we forgot our native tongue
For which our grandfathers shed their blood
So their grandchildren could speak in foreign
tongues.*

It was because of performances such as this that I was in a constant state of concern, not for my own safety but for that of the performers and spectators. In 1989, despite being associated with Radio Liberty, I still felt safe. I was a foreigner, a Westerner, a citizen of the United States, and therefore had no reason to think that I was in physical danger. I know I was followed and was assigned “a minder,” a young handsome “student” with perfect English language skills and a winning smile, who always seemed to be around. Of course, my room was bugged and searched on more than one occasion. I received phone calls in my hotel room from strangers trying to entice me into meetings in odd places. That didn't bother me. What really upset me was when I returned to my hotel room one evening after recording many interviews with various performers only to discover that all my extra batteries (and I had dozens) had all mysteriously been drained of power. For a radio journalist, the inability to record interviews or music is a serious problem. But I had friends among the local population, members of Ukrainian-speaking clubs and Tovarystvo Leva from Lviv who looked out for me. They helped me scour the city in search of those very scarce double A batteries I needed for my cassette recorder. They also made sure someone always walked me back to my hotel after dark and checked in with me during the day to ensure I was safe. For these acts of kindness I was extremely grateful.

What happened to the performers and spectators was a different story altogether. The festival took place in a politically charged atmosphere. The local authorities brought in large numbers of militia and security personnel, rightly anticipating that the festival might not limit itself to a celebration of music. The militia and plain clothes security officials intimidated the participants and occasionally used physical violence on young people exhibiting unacceptable levels of national fervor. They ripped Ukrainian flags from the hands of spectators and roughly pushed and shoved young women in blue tops and yellow skirts who tried to enter the musical venues. Remember, this was 1989, a full two years before independence, when Ukrainian national symbols—the trident and the flag—were still banned. Annoying, but relatively benign, were instances of microphones that suddenly went dead during a particularly edgy or politically risky performance, or the electricity suddenly failing in the stadium during the final concert. Despite all of these obstacles on the part of the Chernivtsi authorities, the festival went on as planned and by day five, it was already considered a great success.

It was on the last day of the festival, on September 23, 1989, that I experienced one of the most memorable events of my life. The concert of all the festival winners was held in the Bukovyna stadium in Chernivtsi, a huge outdoor arena seating 12,000 people. It was packed, despite efforts by the local militia to bar entry for many large groups of spectators, especially those from Lviv. The militia demanded that young women raise their skirts to show they had no contraband Ukrainian flags. The first row of seats in the entire stadium was occupied by uniformed militia personnel, as was the aisle seat of every single row in the entire stadium. It was an unprecedented show of force by the local authorities. As the performers came on stage one by one it soon became obvious that the festival was no longer solely about music. It had turned into a forum for candid expression of Ukrainian patriotism and love of country. Ukrainian flags that had been somehow smuggled into the arena, despite the best efforts of the militia, fluttered more often as the evening wore on. When the authorities finally had enough of this, they disconnected the lights in the stadium. After a few moments of consternation in the darkness, a brilliant solution was reached. The many buses that had brought spectators from other cities to the venue and had been idling in the parking lot around the stadium, turned on their headlights. The concert continued under the eerie lighting of the moon and headlights. The final performer of the evening was the grand prize winner, Vasyl Zhdankin, a bard who strode out on stage in his bare feet dressed in a simple linen peasant style shirt and pants. Before starting his song—a rousing rendition of “Гей там на горі Січ іде” (“Hey, the Sich is marching high on the hill”) he addressed the crowd:

“Настала осінь ... дні коротші, а міліцейські кийки довші”.

“Autumn has come . . . the days are getting shorter, and the truncheons of the militia are getting longer.”

Turning directly to the militia Zhdankin exhorted them to “become human” and to “think about whom you are serving.” The crowd roared its approval. Without missing a beat, he picked up his guitar and began to sing the national anthem of Ukraine, which was still banned at that time! For a few stunned seconds the stadium was silent, processing what was happening, and then they were on their feet, singing along. At first, Zhdankin was alone on stage, but in a bold show of solidarity, Viktor Morozov appeared at his side within a few seconds; shortly after that Eduard Drach (first place winner of the bard contest) joined them and claimed a third microphone. I was overwhelmed by emotion and could not sing. The lump in my throat and the tears in my eyes made it impossible. I knew I had to imprint this utterly surreal moment onto my memory for the rest of my life. This was the first ever public rendition of the Ukrainian national anthem in Ukraine in modern Ukrainian history. I did, however, notice that the militia personnel in the first row were turning around to see what was going on. They seemed confused about what to do: stand up like everyone else or remain seated? Standing up might indicate respect for the anthem, remaining seated would be awkward and might indicate that nothing strange was happening. Amazingly, most of them did stand in the end, and a few even seemed to be singing along with the crowd. They didn't interfere. After all, how do you stop 12,000 people from singing?

It was on that night in that stadium that I realized I had witnessed something truly unstoppable. The Chervona Ruta festival had given birth to a modern, youth oriented Ukrainian music culture, which, in turn, contributed in no small measure to the subsequent renewal of Ukrainian national consciousness. I, the “subversive” from the West, was simply very lucky to witness such a powerful, life changing event in Ukrainian history.

ЦЕЙ ДЕНЬ В ІСТОРІЇ

1-го жовтня в усьому світі відзначається **Міжнародний день людей похилого віку** (*International Day of Older Persons*), проголошений 50 сесією Генеральної Асамблеї ООН. Спочатку його відзначали в Європі, потім в Америці, а наприкінці 1990-х рр. — у всьому світі. З найбільшим розмахом цей День святкують у скандинавських країнах. Зокрема, 1-го жовтня там по телевізору та радіо транслюють передачі з урахуванням смаків людей похилого віку.

Дата покликана привернути увагу суспільства до проблеми упередженого ставлення до літніх людей і зруйнувати стереотипи, пов'язані з їхнім життям. Упереджене ставлення до літніх людей у різних формах існує в усіх країнах світу та відображається в громадській думці, на державному рівні, а також у засобах масової інформації. Часто це призводить до знецінювання ролі людей похилого віку та виключення їх з громадського життя, або до дискримінації у суспільстві, на роботі, в транспорті та медичних закладах. Така ситуація певною мірою перешкоджає реалізації їхнього потенціалу і негативно впливає на здоров'я, самопочуття і добробут. Унаслідок цього вони не можуть реалізувати свої права повною мірою і позитивно та посилено впливати на культурне, соціально-економічне та політичне життя суспільства.

За міжнародною класифікацією, особою похилого віку вважається той, хто досяг 65 років. Передбачають, що до 2050-го р. таких людей у багатьох розвинених країнах збільшиться вдвічі і загальна кількість у світі складе 2 млрд осіб.

Я бачила, вони йшли за руку

Огнева Інелла

Я бачила — вони йшли за руку
Закохано-щасливі під дощем...
Чекають, певно, вдома їх онуки,
Малюючи хатинки олівцем.
Я бачила закоханих й раніше.
В кіно, у ресторанах, у дворах.
Та тут було між ними зовсім інше,
Сховалося щось глибше в їх очах.
Я чула його хриплі компліменти
І бачила рум'янець її щік...
І думала, розчулена моментом,
Куди любов схвала їхній вік?
Сріблилась сивина в її волоссі
І зморшки пролягали на чолі...
Та він дивився так, немовби досі
Не бачив краще жінки на землі.
Вона від того погляду ясніла,
Молодшою ставала на очах.
Незримо в них кохання пломеніло,
Заховане у стиснутих руках.
І хай навколо все кричить про зради,
Про втрату і знецінення чеснот,
Про те, що над людьми провадить владу
Давно вже не любов, а світ банкнот.
Про те, що не існує того дива,
Оспіваного в віршах та піснях,
А світ до болю темний і зрадливий.
Я твердо відповім, що це не так!
Я бачила, як йшли вони за руку
Закохано-щасливі під дощем...
Усупереч законам і наукам,

Несли у серці диво із поем.
Хтось скаже, що любов в тілесній вроді,
Любити притаманно молодим.
А я знаходжу радість у незгоді...
Кохання — то дарунок всім живим!
Любов — то сильні крила, дані з неба,
Що здатні крізь тернистий довгий шлях
Пронести нас... А більшого не треба.
Любов жевріє в стиснутих руках...

*Марія Інховен (Maria Inkhoven).
Любов залишається...*

ВІТАЙМОСЬ ПО-УКРАЇНСЬКОМУ!

Як приємно почути слова вітання! А ще більше до душі – якщо вони сказані щиро, піднесено радісно і – твоєю рідною мовою! Проте форми вітання і прощання нерідко звучать у нашому повсякденні змодернізовано, до того ж – перетворено, змінено без потреби. Особливо у розмовній мові. Їх, такі неправильні форми вітань-прощань, можна почути і з засобів масової інформації, і від посадових осіб, і від педагогів. Але ж насамперед усі вони, позаяк є публічними людьми, повинні нести до громади літературну мову. Цьому, звісно, є пояснення, проте нема виправдання.

Довговікове насадження іншої мови, а заборона рідної, дало свої, негативні, наслідки. І тому чуємо й самі, не задумуючись, повторюємо: «Добрий ранок!», «Добрий день!», «Добрий вечір!» Або – на нинішній кшталт (а для когось це – мода): «Доброго ранку!», «Доброго дня!», «Доброго вечора!», себто щодо кожної пори доби слово «добрий» уживають у формі родового відмінка.

Проте, як стверджують сучасні мовознавці, зокрема, професор, академік Олександр Пономарів, у українській літературній мові усталилися такі форми вітань: «Доброго ранку! Добрий день! Добридень! Добрий вечір! Добrivчір!»...

На підтвердження – коментар самого мовознавця на його сайті: «Щодо формул вітання я вже неодноразово писав: *доброго ранку, добрий день (добридень), добрий вечір (добrivчір), добраніч (на добраніч)* — це давно усталені формули. Гадаю, їх не варто міняти на штучні: *доброго дня, доброго вечора*. Так можна казати, коли при цих сполуках маємо ще дієслово: *бажаю вам (тобі) доброго дня, доброго вечора*». Дехто прощається словами: «*Всього вам доброго!*». Але «*Всього доброго (найкращого!)*» – це калька з московинської, себто дослівний переклад. А українською – «*На все добре!*».

Ще зверну увагу на заголовок, зокрема слово «по-українськОМУ» в ньому. Форму «по-українськОМУ» мовознавці дозволяють. Дозволяють навіть найбільш уживану і найменш правильну «по-українськи», хоча якраз її, на мою думку, краще уникати. А в цьому випадку доречніше сказати «по-українськОМУ», себто ЯК? Тут мається на увазі не якою мовою (ми ж українською вітаємось), а ЯК вітаємось, якою формою: літературно, а не суржиком.

Цю низку різних форм вітань можна і продовжити, українська мова ними пребагата.

Наші питомі слова і форми вітань-прощань не загубилися, вони – у вічно живих творах українських класиків, вони – ще на вустах старшого покоління або в пам'яті тих, хто чув їх не спотвореними. Їх відроджують активні громадяни суспільства, справжні борці за українську мову. Бо ж звучать так природно, гарно і чисто! Звучать достоту по-українськОМУ: мелодійно, органічно й милозвучно:

- Доброго ранку! Радий бачити Вас!
- Привіт! Мое шанування! Здоровенькі були!
- Добрий день! Добридень! День добрий і Вам (вам)!
- На добридень! Будьте здорові з неділею!
- Доброго здоров'я! Будьте і Ви здорові!
- Добрий вечір! Добrivчір! На добrivчір вам! На добраніч! Добраніч!
- До нової зустрічі! Щасливо! Бувайте здорові!
- Щасту вам! Бувай! На все вам (Вам) добре! Щасту!

І патріотичне привітання, відновлене в наш час:

- Слава Україні! Героям – слава!!!

Щиро – Любов Сердуніч.

(Джерело: <https://uamodna.com/articles/vitaymosj-po-ukrayinsjkomu/>)

Такий загадковий Місяць...

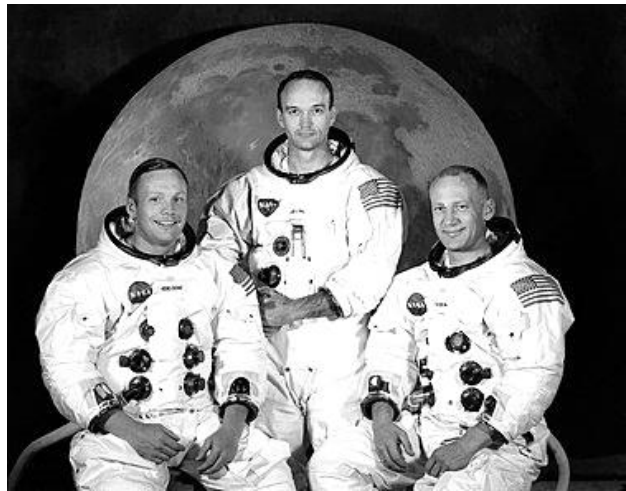
У липні цього року минуло 50 років від знаменного дня 16-го липня 1969-го р., коли на космічному кораблі «Аполлон-11» три астронавти — Ніл Армстронг, Майкл Коллінз і Базз Олдрін (Neil Armstrong, Michael Collins, Buzz Aldrin) здійснили посадку на супутник Землі Місяць! Кажуть, що Місяць — це шматок нашої планети, який мільйони років тому відірвався від Землі після зіткнення з якимсь небесним тілом. А хіба я знаю? І відколи світ, люди пробують дізнатися, що там, на тому місяці, як він освітлює нам темні ночі та надихає поетів, співаків, художників до прекрасної творчості, а дівчат і хлопців — до романсів... (От, хоч би пісня «Ой, місяцю, місяченьку, не світи нікому, тільки моєму миленькому, як іде додому»). А гравітаційне тяжіння Місяця, що спричинює відпливи й припливи вод океанів... і багато всього іншого.

Я зацікавилась Місяцем ще в дитинстві, у моєму рідному містечку Яворів. Дуже добре пригадую, як одного разу верталась з мамою звідкись пізно ввечері. На небі стояв (чи висів?) прекрасний Місяць. Ми йшли вузьким дерев'яним тротуаром. Мама спереду, я за нею. Іду, дивлюсь, і Місяць іде небом. Я стала — і Місяць став, не рухається. Іду знову — і він іде! Я страшенно здивувалась! Замучую маму запитаннями. Мама щось пояснює, але мене це не задовольняє. Та приходимо додому, і я, змучена, забуваю про Місяць.

У 1950-му р. ми з мамою приїхали до Америки, до Нью Йорку. Уже за тиждень чи два побачила я на 10-й вулиці міську бібліотеку і, коли зайшла до неї, зворушилась до сліз — я ж понад шість років не мала доступу до такої кількості книжок! У Словаччині, де ми були рік, чи в таборі Ді-Пі, де були п'ять років, я читала досить багато, але це все були випрошені в когось випадкові книжки. А тут такий вибір! Українських книжок у тій бібліотеці не було, але я вже добре читала англійською, а ще побачила там досить великий відділ з польськими книжками! Відразу чомусь попала мені в руки книжка знаного польського гумориста Макушинського (нар. в Галичині) про двох хлопців, які вкрали Місяць, що віддзеркалювався на дорозі в калюжі. І саме це нагадало мені про давню дитячу цікавість до Місяця. А тепер, коли часом уночі іду до кухні напиться води, через широке вікно часто заглядаюся на нього. Не раз він здається так близько, що можна б рукою до нього

доторкнутись. І дивуюсь, як таке велике тіло, така величезна куля чи майже планета, може бути так близько, а ми дивимось на неї зовсім байдуже та незацікавлено.

Але виявляється, що це тільки ми (більшість) сприймаємо Місяць, як звичайну річ, а науковці так на Місяць не дивляться. Сотні, а то й тисячі років їх мучило й мучить питання, що це таке, той Місяць. І, нарешті, у липні 1969-го, після кількох невдалих спроб, відправили у Всесвіт трьох астронавтів — відважних хлопців, щоб задовольнили людську цікавість і розказали, як там на тому Місяці.

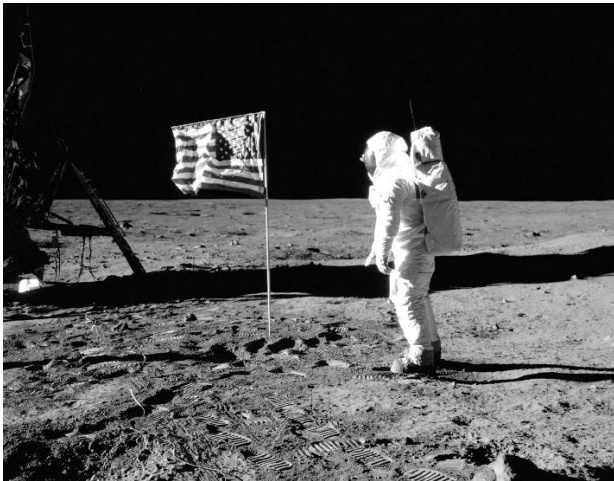

Екіпаж Аполлона-11. Зліва: Ніл Армстронг, Майкл Коллінз, Базз (Едвін Юджин) Олдрін.

Майже кожний з нас (кому не менше, ніж 55) пам'ятає той день, коли по телевізору можна було бачити, як від командного модуля «Columbia» відділили посадкову капсулу Орел (Eagle) з Армстронгом і Олдріном (Коллінз залишився на борту корабля), що 20-го липня 1969-го р. о 20-й год. 42 с. за Грінвічем здійснила посадку на Місяць. Eagle сів у т.зв. Море Спокою (Tranquility Sea). Спустили драбину, включили фотокамеру і вже 21-го липня о 2 год. 56 хв. 20 с. за Грінвічем Ніл Армстронг зробив перший крок на піскуватий ґрунт Місяця. «That's one small step for a man, one giant leap for mankind», — вимовив він. («Це маленький крок для людини, великий стрибок для людства».) Камера зробила дуже виразну світлину з відбитком Армстронгового черевика, яка потім стала відомою як «перший слід людини на Місяці»! За 15 хв. до нього долучився Олдрін.

Багато годин астронавти напружено працювали: збирали зразки ґрунту й каміння, випробовували різні способи швидкого пересування на поверхні Місяця, проводили наукові експерименти, провели двохвилинний сеанс зв'язку з президентом Ніксоном, встановили на поверхні Місяця наукові прилади (сейсмометр і відбивач лазерного променя), телевізійну камеру та прапор США (Конгрес США до польоту відкинув пропозицію NASA встановити на Місяці прапор ООН замість національного, — *ред.*) Олдрін пробув на поверхні Місяця понад півтори години, а Армстронг — приблизно 2 год. 10 хв.

Для мене не менш цікавим було повернення астронавтів додому. Це ж наче казка: двоє астронавтів чекають на Місяці на момент, коли мимо пролітатиме космічний корабель з третім астронавтом Michael Collins, заходять на його борт і — гайда додому. Приземлилися щасливо в Тихому океані, де на них чекали гелікоптери й авіаносці. Пригорнутися до рідних їм не дали відразу: 21 день ще мусли побути на карантині, щоб не привезли нам з Місяця якихось бактерій (своїх маємо досить).

Астронавт Б. Олдрін салютує прапору США, встановленому на Місяці.

Дружини Н. Армстронга, Б. Олдріна і М. Коллінза перед камерою, де їхні чоловіки відбувають карантин після повернення з космосу.

50-ліття цієї події святкували цього року по всій Америці. У Нью Йорку цікаву виставку влаштовано у Музеї мистецтва Метрополітен (Metropolitan Museum of Art). Особливо цікаві кімнати зі старими й новими фотографіями Місяця та документальними й розважальними фільмами про Місяць. Виявляється, ще у 1840-му р. Джон Дрейпер зробив досить детальну фотографію Місяця.

Мене приємно здивувало, що серед відвідувачів було дуже багато жінок середнього, а то й старшого віку. І я — сивоголова, відчувала якийсь особливий зв'язок і з ними, і з неprisутніми астронавтами, і з науковцями. Може, і вони малими дивувались, чому Місяць іде, коли вони ідуть, і затримується, коли вони зупиняються...

Скільки цікавого у світі, а особливо — у Всесвіті! Нагадався жарт. Приїхав з подорожі на Місяць астронавт. Приятелі розпитують, як же там на тій другій стороні Місяця. «Та все так само, як у нас, — каже. — Тільки там людина доживає до 100 років, і тоді йде назад: 99, 98, 97 і т. д. Біда в тому, що, бувало, зустрінеш і полюбиш дівчину, і вона тебе, а тут з'ясовується, що вона іде догори, а ти — вниз, або навпаки.»

Олександра Юзенів, культурно-освітня референтка 83-го Відділу СУА.

October in Ukrainian History

Coronation of King Danylo of Halychyna in 1253

Les Kurbas, renowned actor, teacher, and theater director, shot by Bolsheviks in 1937

Ukrainian Insurgent Army (UPA) organized in 1942

Stepan Bandera assassinated by Soviet agent in Munich in 1959

СВІТЛИЙ ПАМ'ЯТІ СИНЬЙОРИ МАРІЇ або «Чого варті італійські заробітки?»

Коли моїй «залізній клятві» в Італії жити в мирі та злагоді з 90-літньою синьйорою Марією «поки смерть не розлучить нас» пішов 8-й рік, моє життя несподівано обернуло кашкета на всі 90 градусів, тому присязі прийшлося тріснути, як мильній бульці... І хтозна, чи писалися б ці рядки, якби в мої сні так часто не навідувалася синьйора Марія. Тому цей допис — присвята їй, італійській старожилці Марії Пеллегріні, яка 8 літ ділилася зі мною окрайцем хліба, своєю пенсійною копійчиною, теплим кутом, а десь-колись і своєю злістю, бо ж не на рідних дітях її зганяти... Цієї простої та бідної жінки, якій Бог вділив більше віку, як грошей і статків, не стало 8-го лютого 2018-го, рівно тоді, як і моєї рідної бабусі Лінки. Щоправда, з різницею у 19 років. Тому, відхід цих обидвох близьких моєму серцю людей до Вічності триматиметься моєї пам'яті довічно, як і добре засвоєне мною правило у Маріїній хаті: «Записувати у своєму серці те, що добре, а на піску — те, що погане».

Я вже понад два роки живу на повній волі! «Як це?» — запитаєте. Хто мав подібну роботу, мене зрозуміє. Але, якщо мене хтось запитає, чи готова я ще раз пройти «італійський вишкіл?», то відповім: «Готова більше, як коли-небудь!» Адже протоптаною стежкою йти набагато легше! Це щось на зразок тієї історії про одного юнака, який дуже хотів стати монахом, а коли спробував, то зрозумів, що сів у не свої сани. Проте не шкодував про жоден день, проведений у монастирі.

За 8 років свого перебування сам на сам з перестарілою жінкою у тісній однокімнатній квартирі, у помешканні, що було навіть не власністю господині, а найманим державною, пережито мною на цілу книжку. Але з неї я виберу кілька найцікавіших епізодів, які змінили моє життя, думаю, не на гірше. Проживаючи у чужій хаті, я відкрила у собі приховані здібності до багатьох професій: перукаря, медсестри, няньки, компаньйонки, домогосподарки, кухаря, нічної чергової. Однак зарплату мені платили лише за одну «посаду» — «баданте», яка складалася з усіх вище перелічених, як «олінклюзів». Адже у моєму контракті на роботу все це було передбачено дрібненькими літерами, як і моє безвизне працевлаштування. Одним словом — безвідмовна нянька 22 годин на добу!

Хто ще не тримав у своїх руках «євро»,

скажу відверто — воно так зле пахне! Але разом з тим, розлучатися з ним ще гірше, коли життя примушує відкривати гаманець. Кожного місяця, коли ця жінка віддавала мені більшу частину своєї пенсії, наголошувала: «Дивися, Natalia, аби ти мудро потратила мої гроші, бо вони мені так гірко прийшли». І жінка поринала у спогади, коли молодою, по коліна у воді, висаджувала вручну на італійських полях рис. У ті цікаві розповіді поринала з головою і я. Мені здавалося, що йду разом з нею, тримаючи в подолку фартуха біле зерно й чалапаючи босими ногами по розлогих італійських полях. Відразу розумію з тих розповідей, чому ніяк не можу вигоїти Маріїні ноги — повні мозолів, грибка і виразок. Від того якось і рис мені перестає смакувати... А бідна жінка розповідає, як у той час вона наїлася жаб, яких не бракувало по тих водоймах: «Колись то було соромно їсти, — сміється жінка. — Це була їжа бідняків, а тепер це ще й «люксуси»!» Цікава до всього Марія, спостерігаючи, з якою уважністю я слухаю її, дає мені чіткі рекомендації з вилучення ропух і розпізнання їхньої статі. Адже чоловіча — смачніша! А синьйора Марія вже чимчикує думками величним Міланом — бідна, аж синя, але щаслива, бо молода! Добирається потягом до багатолюдного центру, де нікому не бракує роботи, та наймається до багатих синьйорів витирати кути їхніх покоїв. Жінка наголошує про те, що на той час не було жодних миючих засобів, окрім господарського мила та рідкого амоніаку, зате яким чистим було природне середовище!

Далі ми вже обидві чимчикуємо бабиними спогадами нашим містом Sant'Angelo, де усе таке знайоме! Ті історії мені ще цікавіші, адже я навіть знаю людей, про яких мені розповідає Марія, яка на той час «синьйорою» навіть не «пахла». На якусь мить почуваюся італійським «prette», якому розповідають те, що далі моїх вух не має вийти ніколи. Тим розповідям інколи немає кінця-краю, а завершуються вони часто-густо однаково: «Дивися, Natalia, аби ти не обмовилася, бува, з наших історій з моїм сином, бо нам обидвом перепаде!» За багато років смішно чути такі застереження — сама знаю. А синьйора Марія нагадує ще якусь «перчену» історію, але кидає оком на годинник, що на стіні, і спліскує в долоні: «О, Natalia, ми ще вечерю не варили, а мені вже пора «розарію» слухати» (це італійська телепрограма

півгодинної молитви на вервиці)! А завтра неділя. Нам на месу треба підготуватися!». Потім під «Ave, Maria» я готую італійське «мінестроне», знаючи наперед, що рис у ньому буде недоварений, хоча варитиму його удвічі довше, а гарбуз буде не так розчавлений. У сотий раз я чутиму з «польтрони», на якій, ніби на троні, сидить моя господиня, завчену напам'ять вказівку: «Пів моркви! Пів картоплини! Чуть цибулі! Miracomando!» Одним словом, під «Ave, Maria» кожен робить свою роботу: баба дає наряд і відмолює свої гріхи за день, а я заробляю ще більших, бо моя кров кипить більше за мінестроне! Я ж не знаю, що завтра мене чекатиме багато цікавіша історія у церкві...

На італійську месу головної Базиліки нашого міста на ім'я св. Антонія і Мадре Кабріні, що в самому центрі і за два кроки від нашого з бабою помешкання, я не просто йду з охотою. Туди ноги самі несуть: велична архітектурна пам'ятка 1944-го р., вимощена 4-колірним блискучим мармуром всередині і ніби «вишивана» цеглою під розшивку знадвору, радо стрічає своїх парафіян дивовижною органною музикою під ангельський спів хористів і мудре слово місцевого prette-don Mario-молодого — життєрадісного священника, який своїм високим зростом нагадує мені чемпіона з баскетболу, а своєю добротою і святістю — правдивого святого, над головою якого не дивно було б побачити сонцесяйний німб.

Величний храм вміщає в собі сотні католиків-італійців. Почуваєшся у ньому маленькою мурашкою, коли підводиш голову вгору. Мені так хочеться сісти на останню лавку, щоб мене мало хто бачив. Але «моє не мелеться», і ми з синьорою Марією опиняємося, як завжди, на першій, звідки на нас «дихає» Святий Престіл. Перед нами — молоді хористи, як цизорики, всі однаково одягнуті разом зі своїм диригентом, у якого у руках нова гітара. Don Mario у білому довгому одязі, мов янгол, з мікрофоном у руках. Уся церква завмирає від звуків органу, який розпочинає католицьке Богослужіння. Мені здається, що ще трохи — і я піднімуся в космос від того хвилювання, але мене і всіх, хто є в храмі, до тям приводить голос синьори Марії! Коли вщухають звуки органу і всі люди вміщаються на лавки, моїй синьорі не подобається моя спідниця, яка в хаті здавалася якоюсь довшою, ніж у церкві на лавці! Не чуючи жодної провини за собою, моя господиня на повний голос виголошує: «Natalia! Gonna giu! (Спідницю вниз!)» Той наказовий тон звучить сильніше за голос

самого «prette», який сам з того всього забув, що має казати. А в моєї глухої «патрони», виявляється, у слуховому апараті сіла батарея. За плечима у нас такий щирий сміх, що я уже уявила, скільки сповідальників мало би бути після такої меси! А поки що я не на лавці, але під нею від сорому, що всі, замість того, аби слухати месу, дивляться на мене і на мою спідницю. Хоча одягнута я, взута, і гладко зачесана за всіма вимогами строгої та релігійної Марії: тільки тоді мені дозволено переступати церковний поріг, якщо з дзеркала на мене дивиться майже монашка.

Відмоливши в церкві свої гріхи та заробивши їх тої днини ще більше, ми, не зраджуючи нашій старій традиції, очікуємо на бабиного племінника Giordano — поважного чоловіка пенсійного віку, який озвучує церковний орган. Giordano за пару кроків від нас з нотами в руці, а я вже знаю, що зараз і йому перепаде «на горіхи» від тітки Марії: «Чому не приходять провідати свою цьотку? І коли вже нарешті покаже свого молодшого онука?...» Тільки синьор Giordano хоче і своє слово вставити поміж тим «співаним і читаним» з гречности до мене, як тітка Марія «викидає» наступне своє: «Дивися на мене, а не на неї!» З тим ми і виходимо з церкви на вулицю, що залита сонцем, а людей стільки, що немає де голці впасти — базарний день. Усі довкола вітаються до нас: хто до мене, хто до Марії (італійці не скупі на слово). По дорозі мені ще трохи перепадає від синьори Марії за те, що мені в той день дісталось більше компліментів, ніж їй. Я усіяко заспокоюю зажурену жінку, що спершись на мою руку, помалу шкутильгає. І кажу, що дуже б хотіла так виглядати й дожити до таких літ, як вона: у 90 з копійками на каблучках, із вишуканою зачіскою і такими вимогами до себе.

По дорозі ми робимо «спезу» фруктів та овочів на тиждень і приходимо додому. Віддаємося на м'який диван, аби трохи відхекатися від нелегкого шляху високими сходами додому, що для моєї господині, ніби щонедільний подвиг. Вона дивиться на мене і я вже вгадую за виразом її обличчя, що почую щось добре у свою адресу. Жінка пригадує дуже цікавий випадок з нашого життя, про який жодна душа не мала знати: «Якби ти, Natalia, не врятувала мене того дня, вже би м не сиділа тут на дивані». Трапилося це тоді, коли я лише переступила поріг Маріїної хати. Моїй господині щойно виповнилося 90 літ. Тоді, у її родинному колі, я не могла надивуватися, як у такі поважні літа можна мати такий бадьорий

дух, випивати по великому келиху червоного вина «Lambusco» під час обіду, вицокувати невисокими підборами по старій бруківці, у найбільший холод одягати капронові панчохи і простоволосій іти до церкви. А перед виходом на люди сто разів крутитися перед дзеркалом! Так ми «прицокали» незадовго після Маріїного ювілею на сходи нашої церкви, де, за традицією, Марія шпортала у своїй сумці «манчу» для св. Антонія з Падови, що був праворуч при вході храму, і розп'ятому Ісусові, що ліворуч. Я, навіть не підозрюючи, що на мене чекає за мить, споглядала знайомих людей, які теж поспішали на месу. Тримаючи однією рукою за ручку важких дверей храму, у які мала пропустити свою господиню першою, я мало не зомліла, побачивши, як вона падає назад з найбільшої сходинки! Тоді вперше я подивилася смерті в очі, що вже подавала руку моїй господині. Якби я миттєво не схопила її за барки і не потягла таким сильним ривком, як Кличко на нокауті, то... Ніхто того дня не розумів, чому ми зайшли до церкви такі бліді та перелякані, а сам Бог не встигав лічити наші серцебиття. Це була перша Служба Божа в моєму житті, на якій я молилася на лише мені відомій мові з 3-х слів: «Дякую Тобі, Боже!». Синьйора Марія штурхала мене ліктем під бік, і я розуміла, що її молитва не інакша.

У таких історіях з малими і великими «трафунками» минали мої місяці та роки у чужій хаті чужої країни, де я вчилася літературної мови з телебачення і місцевого «сананджолінівського» діалекту від своєї господині. Коли синьйора Марія бачила, що я щось занотовую собі у записник, то любила запитатися мене, чи я до правди вмію читати й писати, від чого я мало не втрачала дар мови. Але того було не досить, і малописьменна жінка хотіла знати: «Україна — це село, чи місто? А люди там мусульмани, чи християни?» Мені влаштувався «екзамен» на знання молитов, яким моя господиня не йняла віри. Бо як в Україні можна говорити українською, коли кращою за італійську не може бути в цілому світі?! З роками віддаю належне словам своєї господині, вивчаючи на щонедільних богослужіннях «Padre nostro», «Ave Maria», «Credo». І не налюбуюся своєю синьйорою в той момент, коли на телебаченні звучить гімн Італії. Моє серце калатає більше від споглядання старої жінки, яка тримає на серці свою спрацьовану руку та знає кожне слово з «Fratelli Italia», ніж від самого гімну, який з того моменту навіки залишиться і в моєму серці.

Поки я готую численні медикаменти на

вечір для синьйори Марії: уколи для кращої циркуляції крові, розчин для промивання старечих і хворих ніг, з яких витікає інколи пів літра води, ромашковий настій для промивання оперованих від катаракти очей, жмені пігулок для сну — від тиску, для роботи серця, захисту шлунку, моя господиня містушиться на своїй польтроні і губить свій дорогоцінний перстень. Відкладаємо все і шукаємо згубу, бо спання не буде. Я закінчую медичні процедури і цікавлюся у неї, скільки би вона запросила за той перстень, якби я хотіла його купити? Жінка міряє мене таким поглядом, що я швидко намагаюся змінити тему розмови. Але вже пізно. І мені треба вислухати нотації та історії про бабині перстені, які вона отримала від свого чоловіка у день заручин та одруження. Варто зачепити її на ту тему, як новим історіям знову немає кінця. Тоді ми шукаємо паперову коробку з пожовклими фотокартками і чоловіковими листами, які не раз були обмиті сльозами Марії, що повдовіла у 50 літ, але зберегла, як церковну реліквію, вірність своєму шлюбу до смерті. 8 років я бачила на власні очі, як згорблена жінка перед сном, зговоривши всі свої молитви, цілує фотографію свого вічномолодого чоловіка, що у срібній рамочці на тумбочці біля її ліжка поруч зі св. Padre Pio. Жінка нагадує мені перед сном закрити входні двері на засув, з чого я лише сміюся, бо у нас немає що красти — хіба нас двох та бабині дорогоцінні перстені. Та як не дивно, правда була на стороні старої жінки.

Одного сонячного дня, коли я вийшла на 2-годинну волю, що законно належалася таким «добровільно ув'язненим», як я, мені і на гадку не спадало, що моя синьйора Марія матиме «гостей». Дві молоді жінки, пантруючи, коли я вийду з хати і зачиню за собою двері, натиснуть на кнопку дзвінка нашої квартири та назвуть себе племінницями Марії. Довірлива жінка, що завжди рада родині, відразу відкриє двері. Поки одна «вішатиме італійську локшину» на бабині глухі вуха та стягатиме зі старечої руки перстень, інша раптом захоче в туалет. Баба й рота не встигне відкрити, як вона вже нишпоритиме по всіх кутках квартири, підмітаючи все, що їй сподобається. І лише Маріїна фраза: «За хвилину-другу мій син буде тут!» спам'ятає злодійок, за якими лише дим покуриться сходами вниз. А коштовностей того дня позбудеться не лише моя господиня, але і я. Моя велика шкіряна скринька, де було чимало намист з напівдорогоцінного каміння, миттєво збідніє. А разом з намистом зникне і золота обручка, що, на відміну від бабиної —

розкішної, тонкої ювелірної роботи — не матиме жодної цінності.

Але я не матиму коли журитися своєю згубою, адже мені треба привести до тями перелякану господиню, яка, ледве стримуючи сльози, говоритиме сама до себе. Добре, що хоч обручку залишили, бо з чим би вона прийшла до свого чоловіка? Це — найцінніше з того, що вона має зі своїх дорогоцінностей. Я дивитимуся на свою господиню здивованими очима і розумітиму, як мало я знаю у цьому житті... А далі намагатимуся змінити тему на щось веселіше, бо йде ніч і треба виспатися. Але синьйора Марія продовжуватиме свої:

— Мені, Natalia, незабаром 95...

— Як гарно! — кажу я. — Ото погуляємо!

— Ти думаєш, що хтось з моїх племінників здогадається привітати мене? Ніколи...

Я майже закладаюся з Марією, що подзвонять, а сама вже шукаю телефонний записник, де є номери кожного з них. І, вклавши спати синьйору Марію, обдзвонюю кожного. У відповідь отримую багато компліментів і вдячності за повагу до їхньої тітки Марії. Наступного ранку, ні світ, ні зоря, наш домашній телефон «синіє» від дзвінків, кожен з яких адресований «дзії» (тітці) Марії. У такому бадьорому дусі ми всі їдемо до поважного ресторану «Mondina», назва якого означає призабуту професію жінки, яка висіває рис, на святкування Маріїного 95-ліття. Не пригадую, які страви подавав нам того дня вишуканий кельнер. Мені «вріжеться» в пам'ять інше: поведінка родини та самої ювілярки, у компанії яких не бракуватиме родинного тепла, щирості, поваги, жартів. На це задивиться сам господар ресторану, коли ювілярка задуватиме свічку на святковому торті та дякуватиме кожному зокрема за його присутність на тому особливому святі.

Я сидітиму з краю стола і спостерігатиму за кожним, і за згорбленою 9-ма десятками жінкою, та думатиму про себе. Бо і мої молоді роки, присвячені цій людині, не пройшли на марне. Почуватимуся так, ніби успішно закінчую італійську академію на випробування власного терпіння, честі, поваги до чужих людей, любові до чужої країни, яка навіки залишиться в моєму серці рідною. Адже, зі слів моєї господині, «Італія — це розкішний рай у центрі Європи».

— Natalia, ходи-но сюди швидко!

— Слухаю Вас...

— Маю до Тебе одне важливе запитання.

Мене пробирає страх...

— Скажи мені, чому на Христовому розп'ятті голова Ісуса повернута в бік?

Я вже знаю, що це черговий «екзамен»

синьйори Марії на мою уважність до її безкінечних «базилет», якими я списала цілий записник. Але мені приємно здогадуватися наперед, що здам я його «на відмінно». І, ніби школярка біля дошки, розповідаю про те, як в одному італійському селі один цікавий до всього священник вирішив здивувати своїх парафіян приємним подарунком. Відшукавши найдібнішого столяра, він замовив йому розп'яття, але таке, яке ще ніхто не бачив, яке б заставляло калатати серце! Трудився той столяр довго і нудно, здавалося, тій роботі ніколи не буде кінця. А Храмове свято все ближче та ближче.

— Чи багато ще до завершення? — цікавиться священник.

— Та є трохи, — столяр на те.

Так минають знову кілька тижнів. Бачить священник, що, мабуть, ніч з того всього не буде і йде на пораду до одного мудрого чоловіка.

— Чим Ви його годуєте, отче?

— Як чим? Усім найкращим, — каже той. — Що я їм, те і йому даю! Навіть склянки дорогого вина не шкодую.

— Так ніколи робота не скінчиться, отче! Хто хоче таке добро втрачати?

— А що робити? — питає ксьондз.

— Дайте майстрові сякий-такий пайок і більше часнику.

За пару днів столярська робота, як не дивно, була завершена!

Настав той довгоочікуваний момент, коли зібралося все село, і кожен ока не спускав з якоїсь велетенської статуї, що була закрита білим простирадлом. За мить воно вже було в руках вмілого столяра, а всі, затамувавши подих, зупинили свій погляд на «живому» розп'ятті. Люди перехрещувалися, уявляючи перед собою живого Бога... Священник і собі робив на грудях знак хреста, а його погляд зупинився на Ісусовому обличчі, яке було відвернене в бік.

— Чому Ісус відвернувся від нас? — запитав майстра.

— А ви, отче, що хотіли? Якби вам дав так багато часнику, хотів би я на вас подивитися...

...На цьому я прокидаюся зі свого яскравого сну. По тілу ще якийсь час «бігають мурашки», а я вже знаю, що обов'язково напишу про це у День річниці відходу синьйори Марії до Вічності, з якою попрощатися не так легко навіть після смерті.

З гумором і кризь сльози,

*Наталія Слободян — Байдюк,
Брансбург, США.*

СПРАВЕДЛИВІСТЬ

(Нарис)

Уже мало залишилося людей, що пережили три-чотири влади, бо їм уже до або й зверх ста літ. Ще який рік-два, і не буде живих свідків давнішої історії, хіба що з книжок вичитають. Але хіба писана історія — то правдива правда? Кожна влада на свій штиб пише історію, а вже про себе, то все якнайкраще. Так, ніби й помилок не було.

Стару Верховинчуху ніхто б у протилежному не переконав. Вона вже так просіяла через свій мозок пережиті події, що нема там ще щось шукати. І то все народним оком аналізуючи. Навіть, про Першу світову війну розкаже, хоч у той час тільки народилася. А все тому, що стала ковалевою невісткою, а коваль воював на італійському фронті. Він був з 1888-го року і та війна забрала кілька літ з його молодого життя.

— Перша світова війна вибухнула через якогось там Принципа, — каже баба Верховинчиха, — чи то Гаврило, чи Григорій називавсьи, точно вже не пам'ятаю, бо він убив цісарєвого сина на Сербії. Певне, що Франц-Йосиф не простив цього вбивства, та й хто міг би? Але, як подивитись з іншого боку, скільки то життів потім пішло невинних, коли зударилися держави, весь світ зрушився зі своїх устоїв. Галичани воювали в австрійській армії й гинули по світах. А мій свекор, царство йому небесне, навіть ранений не був. В Італії купив статуетку Пречистої Діви, возив зі собою і все молився. Коли я прийшла до їхнього дому, то поклала статуетку на високе місце, щоб ніхто з дітей не зачепив, зберегла її й передала спочытку дїтьом, а далі внукам. Так що пам'ять про ту війну жива в нашій роді дотепер і далі буде жити.

Коли прийшли перші совети в Галичину, вона, тоді ще Рузька, була вже дівчиною. В їхнє село, що було за кілька кілометрів вглиб гір від головного гостинця, ніхто не заїжджав, а тут хтось пустив чулку, що солдати маширують в їхньому керунку. А ще казали, що «ті салдати то такі звірі, що гвалтують жінок і дівчат, відрізують груди, вирізують зірки на живім тілі». Мама тоді страшно скричала, схопила доньку за руку й обидві скочили в пивницю. Що страху вони пережили в тій пивниці! Мама потім довго хорувала. А страх вже ніколи від неї не відступив.

Коли прийшли німці, Рузя вже була ковалевою невісткою й не один німак задивлявся на

неї. Була не те, щоб дуже гарна, але така мила, що кожному хотілося її зачепити бодай словом. Один усе жартував, показуючи на мигах, що буде різати ту свинку, що вона кормить. І вона правдиво лякалася, бо тоді був наказ їхнього уряду, щоб селяни мельдували свою живність для обліку — їхнє військо потребувало продуктів. Знала молодиця, що вже не один газда пішов на шибеницю, коли зарівав свиню для своїх потреб, а хтось побрехав на нього. І вона все жила в страху, надіючись лише на те, що в коваля нічого не кинуть, бо він їм потрібен як спеціаліст. На молодь робилися облави, дівчат і хлопців вивозили до Німеччини як дармову робочу силу. І вона боялася їхати до міста, щоб десь і її не захопили. Але коли настала нагальна потреба, вона не роздумувала.

— Не до роздумів було, — втирає сльози Верховинчиха, — мою свекруху забрали після вечері на саме друге Різдво, на Йорданські сьвіта. — Я поїхала, щоб шукати для неї ратунку. Але не встигла, за п'ять днів її німаки стратили на базарній площі в Стрию, а в газеті написали, що за бандитизм. Тоді стратили десятеро людей, а ще десять було на листі. Виділа я, як вшали якогось чоловіка, він просив у людей прощення, казав, що безневинно гине. Але що чекати від окупанта?

Старенька при тім винувано всміхається:

— Ви вже мені пробачте, що такі страхи розкажую. Мій бідний свекор в молоді роки лишивсьи вдівцьом з шістьма дітьми, лише один син, себто мій чоловік, був жонатий. А яким добрим був мій свекор, яким газдою... Тьжжко гарував, скуповував польи, щоб обділити дітей, мав весь реманент для обробітку, худобу, тільки б жити... — Верховинчиха дивиться кудись в далечінь, ніби щось там бачить. А тоді безнадійно махає рукою. - Усі «визволителі» однакові. У наступний свій прихід руські визволили нас від усього до решти. Вивезли з двору сівалки, молотарку, плуги і борони, віз, відвели до колгоспного двору корівку й коня — будували колгосп. Господи, як то ревіла бідна худібка голодна — не було кому погодувати, а газдині плакали вдома. За кілька днів зігнали туди неможливі і наказали газдувати.

Вона замовкає і знову вдивляється у щось, тільки їй видиме. По якімсь часі, ніби з марева, виринає колгоспне поле. На ньому ланка — сільські молодиці й дівчата, зігнувшись в три

погибелі, полють молоді сходи.

— «Ще тумани сиві не зійшли з полів, на колгоспній ниві чути дружний спів», — наспівує старенька, втираючи вогкі очі. — То була така собі «вільна» панщина. Усі людські й наші поля розорали, а кожному двору виділили по п'ятнадцять-двадцять сотин, ніби справедливо розділивши, щоб не було ні багатих, ні бідних. Хто упиравсь, того на Сибір вивезли, на білі ведмеді. Ми втримались. Ковалю, як казали, розкуркулили, але він був тут потрібен. І коли півсела виселяли на опустілі села в інші області, теж не зачепили. Чому виселяли? Бо село помагало упістам, ага, українській повстанській армії, що боролась з підпілля. То все треба було пережити, хоч не раз можна було й жити позбутись. Може, й жию так довго, щоб бути свідком тому всьому, бо в школах діти вчилися іншої історії.

Доставка майна розкуркулених селян на бригадний двір. с. Удачне, Сталінська (тепер Донецька) область, 1932 р.

Не думала вона дожити до тих часів, що постане незалежна Україна, а таки дожила.

— Господи, дякую, що дожила, — молилася й приповідала, з радості обливаючись слізьми, — розпалися кайдани... Тепер аби лише проводирів добрих дістати й зацвіте наша калина... І от чекаю я ту калину та й чекаю, а тим часом чую, що в селі розпайовують землю, ліси, сіножаті. Дехто по кілька ділянок привласнив під будівництво, особливо ті, що були ближче до сільської влади. А про мене ніхто й не згадав, бо то, видите, вже колгоспні землі розпайовували. Мені не шкода, аби лиш газдували, мої два метри землі мене не минуть. Але де справедливість?

Старенька виймає з шухляди потріпаний зошит:

— Отут маю списані всі наші колишні польи, сінокоси, тримаю для історії. А про всі влади на світі можу сказати, що всі вони однакові. Одні воюють аби загарбати чуже, другі — аби розграбувати в себе, і так ведесь. Німці нас убивали, руські ледви недорештили, а свої то вже винищать зовсім, бо онде люди втікають за кордон від своїх же правителів-олігархів, чи як там їх. Поволі пустіють наші землі, а люд ніби того не видить, збиває статки «на потім», дитьом. А котрим дитьом, коли їх у селі на двох руках полічиш? Прости Господи, якщо не так щось кажу. Але як рота не розкрию, то ми серце пукне...

Верховинчиха змахує сльозу зісохлою рукою, винувато всміхається й з її уст зривається не спів, а правдиве ридання:

— А ми тую червону калину підіймемо...

Не в силі продовжувати, вона зводить очі до неба:

— Господи, не дай нам загинути...

*Любов Дмитришин-Часто,
Норт Порт, Флорида.*

Шановні читачі та дописувачі!

Для швидшого отримання Ваших листів і вчасної реакції з боку редакції, просимо листи з питань доставки, зміни адреси та передплати журналу «Наше життя» писати на адресу:

203 Second Avenue, 5th Floor, New York, NY, 10003-5706,

або надсилайте на електронну пошту office@unwla.org

Листи з дописами, фотографіями, запитаннями про друк та ін. пишiть на адресу:

203 Second Avenue, 5th Floor, New York, NY, 10003-5706,

або надсилайте на електронну пошту unwlaoutlife@gmail.com

Настанови для дописувачів від редакторів

Правила подання статей для публікації в журналі «Наше життя»

1. Будь ласка, надсилайте кожну статтю у форматі Word документу, вкладеного як додаток до листа, на електронну пошту unwlaourlife@gmail.com. Будь ласка, не друкуйте свою статтю в самому полі для листа Вашої електронної пошти та не надсилайте її у форматі PDF.

2. Ідентифікуйте свою роботу. Будь ласка, у *темі* Вашого листа вкажіть назву або предмет статті, яку Ви надсилаєте для публікації, а також назвіть мову, якою вона написана (напишіть *АНГ*, якщо стаття англійською мовою, або *УКР*, якщо українською). Якщо потрібно, то у *темі* вкажіть також номер відділу СУА.

3. Однакове та правильне написання імен (як і інших власних назв) справді має значення. Ми знаємо багатьох людей, але ми не знаємо кожного. І тому покладаємося на наших авторів у забезпеченні правильного написання імені та прізвища кожної людини, про яку йдеться в статті, кожного разу, коли її ім'я згадується. Ми не хочемо здогадуватися, яка версія написання імені є правильною.

4. Терміни (Реченці). Підготовка двомовного щомісячного журналу є складним процесом, що вимагає всебічного співробітництва та координації між авторами, фотографами, редакторами та видавництвом. Редагування й оформлення вимагають часу та зусиль, і саме з цієї причини ми встановлюємо терміни (реченці) для матеріалів, які будуть опубліковані в журналі. Матеріали, подані пізніше встановленого терміну, гальмують виробничий процес і часто створюють зайву додаткову роботу для всіх зацікавлених сторін. Будь ласка, зверніть увагу, що всі матеріали (статті та фото) для будь-якого номера журналу повинні бути отримані редакцією до 5-го числа місяця, що передує місяцю публікації. Матеріали, отримані після закінчення цього терміну (реченцю), можуть бути затримані до наступного випуску.

5. І останнє, але не менш важливе: будь ласка, не надсилайте одночасно однакові статті до журналу «Наше життя» та до будь-яких інших видань, оскільки це є порушенням професійної етики. (У деяких випадках це є незаконним, оскільки може призвести до порушення законів про авторське право.) Якщо ж Ви вважаєте, що інформація, якою бажаєте поділитися, є досить важливою і Ви хочете донести її до ширшої або іншої аудиторії, то, будь ласка, напишіть окрему та іншу статтю для публікації в іншому виданні.

Вимоги до фото, що подаються для публікації в журналі «Наше Життя»

1. Спосіб надсилання фото. Будь ласка, надсилайте фотографії окремим файлом і не вставляйте його в текстовий документ.

2. Назва фото. Будь ласка, не надсилайте фотографії з ім'ям JPG126XYZ324 або щось подібне. **УСІ** фото повинні бути перейменовані та пронумеровані, бажано у послідовності, в якій Ви б хотіли їх бачити у статті. Наприклад, «відділ 489 № 1», «відділ 489 № 2», «відділ 489 Фото 3», або будь-яка інша система, що дозволяє легко визначити, *що* ці фото ілюструють і *від кого* вони надійшли.

3. Опис фото. Будь ласка, напишіть опис для кожного фото та надайте цю інформацію в кінці Вашої статті. Пронумеруйте кожен опис так, щоб він відповідав номеру фото, яке він описує.

4. Авторство фото. Будь ласка, якщо це важливо, то вкажіть імена тих, хто надіслав Вам фото або є фотографом.

5. Достовірність фото. Огляньте Ваше фото перед надсиланням. Будь ласка, вибираючи фото, ретельно й уважно подивіться на те, *що* ви надсилаєте, перш ніж відправити. Як правило, ми не будемо публікувати фото, на яких зображено багато осіб, які затуляють будь-який вид, чи когось, або щось, що має значення чи є важливим. Ми також залишаємо за собою право не друкувати фото, які є не чіткими чи в інший спосіб технічно неприйнятними.

Дякуємо Вам за співпрацю та розуміння!

Ukrainian National Women's League of America, Inc.
Стипендійна Акція Союзу Українок Америки

Від імені спонсорів США та членок Комітету Стипендій США вітаю всіх стипендіатів США
з новим навчальним 2019 — 2020 роком!
Бажаємо подальших успіхів у науці та сповнення всіх ваших намірів.

Щастя вам, Боже!
Анна Кравчук, референтка стипендій США.

З РІЗНИХ НАГОД

З нагоди дня уродин **Пані Слави Малюк** пересилаю **100 дол.** на Стипендійну Акцію США через 56-й Відділ США. Віра Боднарук.

Вітаємо Почесну членку та довголітню референтку суспільної опіки США **Лідію Черник** з Днем Народження та бажаємо всього найкращого і Многих Літ! Замість дарунка пересилаємо **150 дол.** на Стипендійну Акцію США через 98-й Відділ США.

Анна, Бернард та Мирон Кравчуки, Голмдел, Н. Дж.

Дорога Ліда! Прийми від мене сердечні побажання — щастя, здоров'я та Многих Літ з нагоди Твоїх уродин. Мило згадую наші спільні подорожі та пригоди в Україні! Складаю **100 дол.** на Стипендійну Акцію США через 98-й Відділ США.

Люба Більовщук, референтка стипендій Окружної Управи Н. Дж.
референтка стипендій США (1993 — 2002).

Вітаємо **Лідію Черник** з Днем Народження! Від щирого серця бажаємо здоров'я, сили та Многих і Благих Літ! З цієї нагоди складаємо **50.00 дол.** на потреби Стипендійної Акції США через 98-й Відділ США. Юрій Яцусь та М. Оріся Яцусь, членкиня Комісії Стипендій США.

IN MEMORY

In Memory of **Adrian Deputat** and **Ihor Pikas** please accept our donation of **\$330** for a scholarship in Ukraine, through UNWLA Branch 97 in Buffalo, N.Y. Dr. & Mrs. Myron Prawak.

ПОЖЕРТВИ ЗА ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ 2019-го р. / DONATIONS FOR JULY-AUGUST 2019

\$600	UNWLA Branch 118
\$440	Bohdan & Chrystyna Turczeniuk (90)
\$330	Dr & Mrs Myron Prawak (97)
\$200	Dr. & Mrs. Jurij & Tania Kuzycz (101), UNWLA Branch 49
\$150	Myron B Krawczuk (98)
\$100	Luba Bilowchtchuk (98), Vira Bodnaruk (56)
\$75	Zoriana M. Bunche (49)
\$50	Jurij & M. Orysia Jacus (98), Elaine P. Nowadly (49)
\$42	Renata Bihun (28)

*We thank you for your generosity!
Щиро дякуємо за Вашу благодійність!*

*М. Оріся Яцусь, скарбник Комісії стипендій США,
Люба Більовщук, член Комісії стипендій США.*

UNWLA, INC. Scholarship / Children-Student Sponsorship Program
P.O. Box 24, Matawan, New Jersey 07747-0024 • phone: 732-441-9530 Email: nazustrich@verizon.net

«УКРАЇНА — СВЯТА І ЄДИНА»

Під таким гаслом пройшло святкування 28-ї річниці Незалежності України в українській громаді при церкві Святого Духа в Брукліні. Наше свято, свято України та її роду розпочали словами: *«Вишита колоссям і калиною, Вигойдана співом солов'я, Зветься величаво — Україною, Земле зачарована моя!.. Вже стільки «закривавлених» століть, Тебе Вкраїно, імені лишали. Тож встаньмо, браття, в цю врочисту мить, Рівняймося на прапор вільної держави!»* І в цей момент внесли державні прапори України та Америки. Опісля хор при церкві Святого Духа в Брукліні під керуванням К. Легкої виконав Державний Гімн України. Хвилиною мовчання вшанували тих, хто не повернувся до рідного дому: хлопців, що стали Небесною Сотнею, воїнів, що полягли в російсько-українській війні. Відкриття свята поблагословив парох церкви о. Іван загальною молитвою.

На урочистості були присутні голова СУА Округу Нью Йорк Ліда Слиж, кореспондентка україномовної газети «Час і Події», що видається в Чикаго, Лідія Корсун і директор зв'язків з громадськістю та ЗМІ в Нью Йорку Андрій Добрянський. Дійство організоване Національним домом (голова — Іван Марковецький) та 21-м Відділом СУА (голова — Леся Шебець). Вони сердечно привітали всіх присутніх з Днем Незалежності. Лідія Слиж наголосила, що великі успіхи нашої держави складаються з успіхів кожного небайдужого українця: *«Як безліч річок і потічків зливаються в один могутній Дніпро, так і загальний наш успіх — у наших спільних діях і активній співпраці, що єднає нас і зміцнює нашу Державу. Ця дата втілила в собі давнє прагнення нашого народу до свободи та самовизначення. Миру і злагоди кожній українській родині, міцного здоров'я, щастя та добра. Нехай не вичерпується джерело Вашої віри, надії та любові до рідної землі»*.

Ведучі свята Любов Марковецька та Надія Шевчук продовжили урочистість за складеним ними сценарієм свята та почергово прославляли Україну, як дивовижну країну з віковою історією, багатою культурою, що створилася протягом тисячоліть. Це лірична пісня, героїчна та сповнена патріотизму дума, вишитий рушник на покуті, розмальована

Великодня писанка, солов'їна мова. Україна — це та земля, де ти народився, де завжди на тебе чекає батьківська домівка, зігріта родинним затишком, добротою та материнською ласкою. Найрідніша, наймиліша кожному українцеві земля — земля батьків і прадідів наших. Гарним доповненням було виконання пісень «Пісня про Україну» (сл. О. Новицького, муз. М. Костецького), «Осиплеться листя зелене» (сл. і муз. народні) у виконанні дуету Н. Шевчук і Н. Хоменко.

Голова 21-го Відділу О. Шебець.

Тріо у складі: Н. Хоменко, А. Легкий, Н. Семчук.

Історія нашої держави сповнена різними подіями: як щасливими, так і трагічними. Не одне лихо спіткало наш народ: війни, голодомор, гноблення. Сотні тисяч полеглих заради кращого життя, за країну, за волю, за нас! Це борці за щастя, за добро, за мир. Це ті Герої, які любили Україну більше за власне

Голова Округи СУА Нью Йорк Ліда Слж.

життя. Доповненням до цієї розповіді стала танцювальна композиція, створена Юрієм Марковецьким і виконана разом з Алісією Філіпс, в якій показано емоційно-образний трагізм, що нині переживає український народ. Танець виконали під музику пісні С. Вакарчука «Обійми мене».

Майдан — це виняткова перемога українців. Вона є символом появи сучасного героїчного молодого покоління, приходом нового та великого покоління Незалежності та солідарності українців навколо рідної держави. Саме під час Майдану народилася Україна ХХІ століття! У прочитаних віршах, а саме: Р. Семчук «Любіть Україну» (В. Сосюра), О. Воловач «До сина» (Й. Струцюк), І. Марковецьким «Мамо, я живий», Ю. Марковецьким «Якою я бачу Україну» (вірш-роздум) висловлена гаряча

любов до краю, до України, до землі, де народився і де живеш. Через терни йшла до волі Україна стільки літ, що ця дорога склалася в віки...

Учасники святкової програми.

На завершення свята хор при церкві Святого Духа під керуванням Клари Легкої виконав гімн Січових Стрільців «Ой, у лузі червона калина» та «Молитву за Україну» (сл. М. Лисенка, муз. О. Кониського).

Управи Національного дому та 21-го Відділу СУА сердечно дякують нашим активістам: Р. Семчук, Я. Герловській, Н. Хоменко, Ю. Семчук, О. Стасишин, В. Лозовській, Р. Поліщук, Н. Качурак і всім, хто приєднався, за допомогу у проведенні свята до 28-ї річниці Незалежності України!

Надія Семчук,
заступниця голови 21-го Відділу СУА.

Our Cover Artist

Christina (Nawrocky) Kudryk was born in Peremyshl, Western Ukraine (now Poland), in 1940. She immigrated with parents to Winnipeg, Canada in 1949. As a young woman, she studied with Kateryna Antonowych and obtained a BFA from the University of Manitoba. Upon graduation, she worked as a graphic designer with a number of well-known Toronto art studios. Christina also earned a B.Ed. in art education from the University of Toronto and became instructor of drawing/painting and art history at the Art Center at Central Technical School in Toronto, where she was also served as assistant head for a number of years. Concurrently, she exhibited her work in more than 60 group shows and eight solo shows. Among these were exhibits at the Albert White Gallery and Illuminary Gallery in Toronto; at the Peter Hess Gallery in Hamilton, Ontario; and at the University of Western Ontario and West End Gallery in Edmonton, Alberta. Her most recent solo exhibition, and her first retrospective, took place in 2012 at the Sheptytsky National Museum in Lviv, Ukraine. Kudryk is primarily a painter but continues her interest in graphic design. She has created the logo for Scythian Treasures at the Royal Ontario Museum; the Holodomor logo for Buduchnist Credit Union; the Kniahynia Olha Award for WFUWO, and has also explored and exhibited sculpture and photography. Her works, based on her involvement and interest in color, ancient symbols, ideas and emotional expression over time, encompass a number of stylistic approaches, ranging from expressionism to postmodernism. Her art is found in private, corporate, and public collections in Canada, the United States, and Europe, as well as in the National Museum in Kyiv and the Sheptytsky National Museum in Lviv.

ЩОРІЧНИЙ ТРАДИЦІЙНИЙ ПІКНІК В ОКРУЗІ СУА НОВА АНГЛІЯ

28-го липня в Окрузі СУА Нова Англія союзнянки з навколишніх відділів зібрались на пікнік, який став уже доброю щорічною традицією. Щоб пройшов він на високому рівні й надовго всім запам'ятався, добре і заздалегідь попрацювали голова округи Катерина Таньчин і союзнянки з 4-х відділів, а саме:

73-го (Бріджпорт, голова — Марія Николук); 106-го (Гартфорд, голова — Наталя Рудько); 108-го (Нью Гейвен, голова — Ганя Салеммі); 139-го (Стемфорд, голова — Тетяна Носаль).

У цей теплий сонячний липневий день усі зібралися в Southford Falls State Park на затишній галявині біля озера. Союзнянки-господині приготували смачні українські страви, холодні напої, і звісно ж, десерти та чудову випічку.

Особливою родзинкою свята став виступ союзнок 139-го відділу зі Стемфорда, які потішили всіх присутніх чудовими українськими піснями. А зібралась на пікніку чимала громада! Рекордна кількість, майже вісімдесят, дорослі і діти мали нагоду насолодитися чарівною природою парку та водоспадом, а також у теплій і дружній атмосфері поспілкуватися з друзями, поспівати українських пісень, обговорити те, що було зроблено за останні місяці у відділах, і поділитися планами на майбутнє.

На пікнік завітали не лише союзнянки з сім'ями, а й були присутні шановні гості: воїн, який прибув на лікування — Костянтин Шкароєд з дружиною Іриною; представник посольства України у Вашингтоні В. Гуменюк; представники організації українсько-американських ветеранів К. Гавреї і М. Мельник.

Було надзвичайно смачно та весело, всі присутні залишилися задоволеними — пікнік вдався на славу! Отож, залишилося побажати союзнянкам й надалі такої згуртованості, яку членкині проявили під час пікніку цього разу! З нетерпінням чекаємо наступного свята!

Людмила Братацук, союзнянка 73-го Відділу СУА.

У пам'ять про Марію Михайлів-Турянську

Марія Михайлів-Турянська.

Є серед нас люди, кожна праця яких чи проєкт виходять дуже вдало, можна сказати «перфектно». До таких саме людей належала наша Марійка, членкиня 76-го Відділу СУА. Вона була активною від заснування відділу в 1963-му р. Усе своє життя трудилася для своєї родини та громади. Була скромною, ніколи не хотіла бути в центрі уваги. У неї було багато талантів. Марійка була відома своїми прекрасними вишивками, якими часто обдаровувала своїх приятелів і знайомих. Вона любила шити своїм донькам гарні сукні та сердачки. Також, коли «Світличка» 76-го Відділу влаштовувала імпрези, вона виготовляла різні строї звірят і квіток. І щоб не відбувалося у громаді, не було жодного разу, де б Марійка не пригощала своїм печивом. А ще вона любила вирощувати красиві квіти. Її хата була найкраще декорована на всій вулиці. Марійка виконала багато корисної та потрібної роботи, але за такого роду праці не дають ані медалей, ані грамот. В Україні кажуть, що в таких людей «золоті руки».

Марія Михайлів-Турянська народилася 25-го жовтня 1928-го р. в с. Лісники (нині Тернопільська обл., Бережанська міська рада). Її мати — Анна Михайлів (Яцишин), батько — Яків Михайлів. Молодший брат Іван загинув у бою під час Другої Світової війни. Старший брат Степан Михайлів (який живе в Аризоні з родиною) залишився, а Марія переїхала до Німеччини, де їй довелося побувати в таборах. Звідтіля, спонсорована Євгеном Турянським, переїхала до Філадельфії. Вийшла заміж за Євгена 9-го вересня 1950-го р. у церкві Непорочного Зачаття у Гемтремку (штат Мічиган). Коли сім'я познайомилася з Влодком і Ромою Дигдало, то вирішили жити разом у двоповерховій хаті. Ми всі разом виростили, товаришуємо дотепер і чуваємося, як одна родина. Марія працювала, навчилася шити одяг: костюми, сукні, інші строї та плащі. Вона дуже любила вишивати та робила гердани, мала талант придумувати нові костюми на маскаради, як *Квітка*, *Білка*, *Бджілка*, *Свічечка* та ін. Вона любила всім шити та вишивати вбрання, а особливо — онукам, якими тішилася, а це Марко, Михась, Христина, Соня, Данило та Григорій.

Щиро дякую всім, хто зміг бути на похоронній відправі Марії Турянської та прийшов на спільну вечерю, щоб разом її споминати.

Рома Дигдало, союзнянка 76-го Відділу СУА.

How to Self-Diagnose Without Driving Yourself into Panic Mode

by Ihor Magun, MD, FACP

A new term coined in the health care industry is *cyberchondriac*. The exact definition of this new term is “a person who compulsively searches the internet for information on real and imagined symptoms of illness.” In addition, people afflicted with *cyberchondria* are likely to print out pages of medical information that, without a doubt, substantiate their self-diagnoses. It may sound strange on surface, but who among us has not been guilty of this behavior or some form of it?

As most medical professionals will attest, there is nothing wrong in being a well-informed, proactive patient. Indeed, paying attention to your health issues is smart, especially because you know your body better than anyone else does. If something does not feel “right,” it probably isn’t and warrants professional advice. You can begin with the internet, but do this with the proviso that it is only a source of information that should be used only for baseline data and not as a substitute for a true medical diagnosis by a medical professional. Self-diagnosis can be tricky, and several important points need to be taken into consideration:

- ◆ The source you consult may be reputable and provide legitimate information, but the best guiding principle is Reader Beware. Unfortunately, many “medical browsers” are not wary enough.
- ◆ Just about any symptom that is researched on the web is likely to include mentions of a link to possible forms of cancer.
- ◆ Most sites provide information that cover symptoms from the least to the most severe case scenario associated with every illness (or even every symptom) that exists. It is very easy for people consulting these sites to convince themselves that they have similar symptoms because the sites provide catchall answers to questions that you may have already formulated in your mind. How helpful and convenient! This all leads to additional anxiety and concern.

There is always a rational approach to all situations. How did we survive in the past without such a wealth of information available with our handy devices? After all, we can simply type in a

few words, and the information provided is literally instant—diagnosis and treatments as well as prognosis.

It is crucial to understand that medical diagnosis, even for medical professionals, is frequently challenging. We were taught in medical school that common problems are common but present themselves in different, uncommon ways. Indeed, our understanding of health is influenced by many factors—personal views, experiences with family members’ health issues, socioeconomic status, tolerance of a particular symptom, and even cultural beliefs. Men frequently tend to downplay symptoms; after all, many have been raised in a culture that has long dictated they should “take it like a man.” Women’s health issues are at times related to menstruation and/or menopause, which also cloud the presentation of diseases.

So what is the recommendation for online medical research? To begin with, I am not recommending that online sources of information be entirely abandoned. I am, however, strongly recommending that you use the information you find wisely and that you never ignore any symptom that you feel is bothersome and/or unusual and/or mysterious. You know your body better than anyone else does. If something does not feel “right,” it probably isn’t and deserves professional advice. You can also use the internet—with the underlying proviso noted earlier: that it is only a source of information, not a substitute for a professional diagnosis. Whatever it is should be addressed during a personal medical consultation with a physician.

Of course, today’s medical professionals emphasize that patients be proactive and not reactive. This means having routine medical examinations, getting recommended vaccines and having recommended diagnostic procedures. If patients follow these guidelines, there may not be much need to check the internet for information and/or advice about any medical issues. After all, by being one step ahead, you already are smarter than the internet.

«Діти – се наш дорогий скарб, се наша надія, се – Молода Україна»

Олена Пчілка

ХЛОПЧИК ОХ

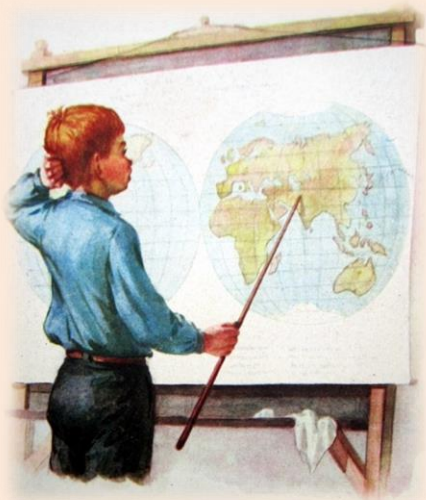
Казка Грицька Бойка
Художник – Л. Склютовський

Познайомтесь: хлопчик **Ох**,
Охає за десятьох!

Ранок стеле світлу путь,
Школярі до школи йдуть.
Тільки **Ох** прилип до ліжка:
– Ох! Полежу ще хоч трішки

Для Максима, Юри, Клави –
Для усіх урок цікавий.
Ох зіває в кулачок:
– Ох! Як довго йде урок!..

Ось указку **Ох** тримає –
Хлопець Африку шукає:
– Ох! Куди це з карти зник
Всім відомий материк?..

Ох розв'язує задачу
І над нею ледь не плаче:
– Ох! Задача нелегка,
Краще я «спищу» в дружка...

Мати страву варить сину,
До обіду пів години.
Ох за нею ходить вслід:
– Ох! Коли вже той обід?

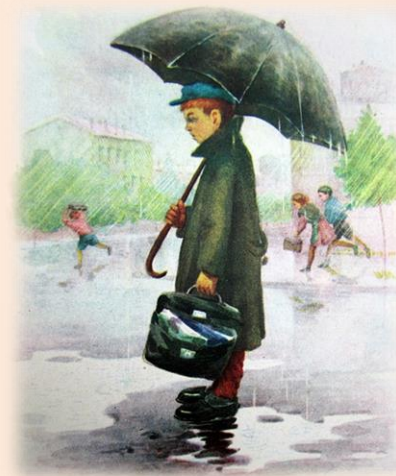
Триста кроків до кіно,
Пішки був би там давно,
Та сидить **Ох** і чекає:
– Ох! Трамвая щось немає.

Мчить на санках із гори
Цілий поїзд дітвори.
Тільки **Оха** там нема:
– Ох! Мороз мене пройма!

Одягли ми ковзани,
І у всіх біжать вони.
Ох, мов козлик на льоду:
– Ох! Тримайте! Уп-паду!

Ми комедію дивились,
Ми сміялись – аж втомились.
Тільки **Ох** один бубнів:
– Ох! Я спати захотів...

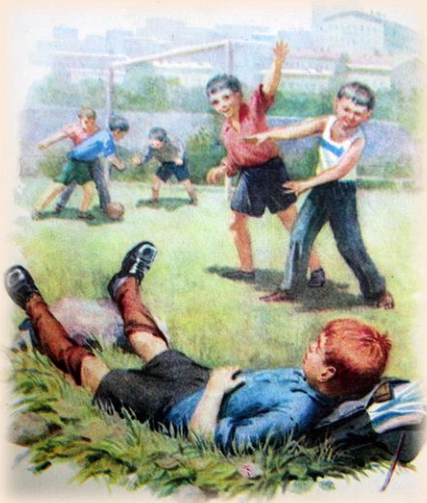
Дощ весняний сіє з неба,
Обійти калюжу треба.
Ох спинивсь і дожида:
– Ох! Хай висохне вода!..

Треба **Оху** м'яч підняти
Там, де гуси й гусенята.
Ох спинився і гука:
— Ох! Боюся гусака!

І Андрійко, і Микола
Кличуть Оха грати в футбол.
Ох із місця анітрошки:
— Ох! Болять у мене ніжки...

У вікно влетіла муха
Й сіла **Охові** на вухо.
Ох руки не підійма:
— Ох! Нехай злетить сама!..

Сонце гріє гаряче,
Сонце гріє, аж пече.
Тільки **Оху** це байдуже:
— Ох! Вода холодна дуже...

На рибалці ми удвох,
Вудку взяв і хлопчик Ох,
Та заснув там: люлі-люлі!..
Ловись, рибко... із каструлі!..

Коло річки **Ох** бродив,
Черевики забруднив.
— Ох! Це ж треба мити їх?
Краще я піду в брудних...

Коло вогнища хлоп'ята.
Дрова **Ох** пішов шукати.
Як пішов, то й не прийшов —
Ані Оха, ані дров!

Може, він прийшов у клас?
Може, **Ох** той серед вас?

UNITED STATES POSTAL SERVICE® (All Periodicals Publications Except Requester Publications)

1. Publication Title: **"OUR LIFE"**

2. Publication Number: **4 1 4 - 6 6 0**

3. Filing Date: **9/10/19**

4. Issue Frequency: **MONTHLY except AUGUST (11 issues)**

5. Number of Issues Published Annually: **11**

6. Annual Subscription Price: _____

7. Complete Mailing Address of Known Office of Publication (Not printer) (Street, city, county, state, and ZIP+4®):
Our Life - 203 2nd Avenue New York, NY 10003-5706

Contact Person: **Olia Stasiuk**
 Telephone (include area code): **212-533-4646**

8. Complete Mailing Address of Headquarters or General Business Office of Publisher (Not printer):
**Ukrainian National Women's League of America, Inc. (UNWLA)
 203 2nd Avenue 5th Floor
 New York, NY 10003-5706**

9. Full Names and Complete Mailing Addresses of Publisher, Editor, and Managing Editor (Do not leave blank):
 Publisher (Name and complete mailing address): **Ukrainian National Women's League of America, Inc. (UNWLA)
 203 2nd Avenue 5th Floor
 New York, NY 10003-5706**
 Editor (Name and complete mailing address): **Larysa Topolia
 9 Van Dyke Ave
 Armont, NY 10901**
 Managing Editor (Name and complete mailing address): **Ukrainian National Women's League of America, Inc. (UNWLA)
 203 2nd Avenue 5th Floor
 New York, NY 10003-5706**

10. Owner (Do not leave blank. If the publication is owned by a corporation, give the name and address of the corporation immediately followed by the names and addresses of all stockholders owning or holding 1 percent or more of the total amount of stock. If not owned by a corporation, give the names and addresses of the individual owners. If owned by a partnership or other unincorporated firm, give its name and address as well as those of each individual owner. If the publication is published by a nonprofit organization, give its name and address.)
 Full Name: _____
 Complete Mailing Address: _____

11. Known Bondholders, Mortgagees, and Other Security Holders Owning or Holding 1 Percent or More of Total Amount of Bonds, Mortgages, or Other Securities. If none, check box None
 Complete Mailing Address: _____

12. Tax Status (For completion by nonprofit organizations authorized to mail at nonprofit rates) (Check one)
 Has Not Changed During Preceding 12 Months
 Has Changed During Preceding 12 Months (Publisher must submit explanation of change with this statement)

PS Form 3526, July 2014 (Page 1 of 4, see instructions page 4) PSN: 7530-01-000-9931 PRIVACY NOTICE: See our privacy policy on www.usps.com.

14. Issue Date for Circulation Data Below: **September 2019**

Extent and Nature of Circulation

	Average No. Copies Each Issue During Preceding 12 Months	No. Copies of Single Issue Published Nearest to Filing Date
a. Total Number of Copies (Net press run)	1,800	1,800
(1) Mailed Outside-County Paid Subscriptions Stated on PS Form 3541 (include paid distribution above nominal rate, advertiser's proof copies, and exchange copies)	1,692	1,704
b. Paid Circulation (By Mail and Outside the Mail)	0	0
(2) Mailed In-County Paid Subscriptions Stated on PS Form 3541 (include paid distribution above nominal rate, advertiser's proof copies, and exchange copies)	0	0
(3) Paid Distribution Outside the Mails Including Sales Through Dealers and Carriers, Street Vendors, Counter Sales, and Other Paid Distribution Outside USPS®	0	0
(4) Paid Distribution by Other Classes of Mail Through the USPS (e.g., First-Class Mail®)	23	22
c. Total Paid Distribution (Sum of 15b (1), (2), (3), and (4))	1,715	1,726
d. Free or Nominal Rate Distribution (Sum of 15c (1), (2), (3), and (4))	0	0
(1) Free or Nominal Rate Outside-County Copies included on PS Form 3541	0	0
(2) Free or Nominal Rate In-County Copies included on PS Form 3541	0	0
(3) Free or Nominal Rate Copies Mailed at Other Classes Through the USPS (e.g., First-Class Mail)	6	6
(4) Free or Nominal Rate Distribution Outside the Mail (Carriers or other means)	0	0
e. Total Free or Nominal Rate Distribution (Sum of 15c (1), (2), (3) and (4))	6	6
f. Total Distribution (Sum of 15c and 15e)	1,721	1,732
g. Copies not Distributed (See instructions to Publishers #4 (page #3))	79	68
h. Total (Sum of 15f and g)	1,800	1,800
i. Percent Paid (15c divided by 15f times 100)	99.7	99.7

If you are claiming electronic copies, go to line 16 on page 3. If you are not claiming electronic copies, skip to line 17 on page 3.

17. Publication of Statement of Ownership
 If the publication is a general publication, publication of this statement is required. Will be printed in the **October 2019** issue of this publication. Publication not required.

18. Signature and Title of Editor, Publisher, Business Manager, or Owner
 Signature: *Mariana Zajac* Title: **Publisher** Date: **9/10/19**

I certify that all information furnished on this form is true and complete. I understand that anyone who furnishes false or misleading information on this form or who omits material or information requested on the form may be subject to criminal sanctions (including fines and imprisonment) and/or civil sanctions (including civil penalties).

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ СУА
Анна Кравчук, Ірина Куровицька
Маріянна Заяць – голова СУА

ЕКЗЕКУТИВА

Ліда Яхницька – 1-ша заступниця голови
Христина Бойко – 2-га заступниця голови для справ організаційних
Надя Нинка – 3-тя заступниця голови для справ зв'язків
Ірина Бучковська – секретарка
– скарбник
Віра Кушнір – фінансова секретарка
Валентина Табака – вільна членкиня
Наталія Павленко – вільна членкиня

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Ярослава Глінська – Дітройт
Лариса Заїка – Філадельфія
Лідія Слиж – Нью Йорк
Оксана Лодзюк Кривулич – Нью Джерзі
Оксана Шевчук – Огайо
Катерина Івасишин – Чикаго
Катерина Таньчин – Нова Англія
Аліса Сердюк – Центральний Нью Йорк
Оля Черкас – зв'язкова віддалених
Відділів
Іванка Олесницька – зв'язкова вільних
членкинь

РЕФЕРЕНТУРИ

Ока Грицак – суспільної опіки
Анна Кравчук – стипендій
Софія Геврик – у справах культури
Оксана Лодзюк Кривулич – соціальних засобів
комунікації
Наталія Павленко – мистецтва і музею
Ольга Дроздович – архівар
Юля Зиммерман – цифровий маркетинг

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Рома Шуган – голова
Рената Заяць – членкиня
Ірина Легун – членкиня
Ірена Рішко – заступниця членкині
Орися Зінич – заступниця членкині
Оксана Скипакевич Ксенос – парламентарист
Лариса Тополя – україномовний редактор журналу “Наше Життя”
Тамара Стадниченко – англомовний редактор

THE NATIONAL BOARD OF THE UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

HONORARY PRESIDENTS
Anna Krawczuk, Iryna Kurowyckyj
Marianna Zajac – President

EXECUTIVE COMMITTEE

Lydia Jachnycky – 1st Vice President
Christine Boyko – 2nd VP – Membership
Nadia Nynka – 3rd VP – Public Relations
Iryna Buczkowski – Secretary
Vera N. Kushnir – Financial Secretary
Valentyna Tabaka – Officer at Large
Natalia Pawlenko – Officer at Large

Oksana Skypakewych – Parliamentarian
Xenos

REGIONAL COUNCIL PRESIDENTS

Yaroslava Glinska – Detroit
Larysa Zaika – Philadelphia
Lidia Slysh – New York City
Oksana Lodziuk Krywulych – New Jersey
Oksana Shevchuk – Ohio
Katherine Iwasyszyn – Chicago
Kateryna Tanchyn – New England
Alisa Serdyuk – Central New York
Olya Czerkas – Liaison for Branches-at-Large
Ivanka Olesnycky – Liaison for Members-at-Large

STANDING COMMITTEES

Oka Hrycak – Social Welfare Chair
Anna Krawczuk – Scholarship Chair
Sophia Hewryk – Cultural Affairs Chair
Oksana Lodziuk Krywulych – Social Media Chair
Natalie Pawlenko – Arts and Museum Chair
Olya Drozdowycz – Archives Chair
Yulia Zimmerman – Digital Marketing

AUDITING COMMITTEE

Roma Shuhan – Chair
Renata Zajac – Member
Iryna Legoun – Member
Irene (Tetiana) Rishko – Alternate Member
Irena (Orysia) Zynycz – Alternate Member
Larysa Topolya – Ukrainian-language editor of *Our Life*
Tamara S. Cornelison – English-language editor

**СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА
UNWLA, INC. SCHOLARSHIP /
CHILDREN-STUDENT SPONSORSHIP PROGRAM**
171 Main St., P.O. Box 24, Matawan, NJ 07747-0024
Phone / Fax: 732-441-9530
E-mail: nazustrich@verizon.net

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM

222 East 6th Street, New York, NY 10003
(212) 228-0110 • Fax (212) 228-1947
E-mail: info@ukrainianmuseum.org
Website: www.ukrainianmuseum.org

*Periodicals Postage Paid at New York, NY and at
Additional mailing offices (USPS 414-660).*

*Запрошення на Фестиваль Червона Рута, 1989.
Invitation to Chervona Ruta Festival, 1989.*